12 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1997 ՈՒՐԲԱԹ # 238 (1492)

Ազգ
Azg
armenian daily

ԻՀԿ գագաթաժողովը կոչ արեց «դուրս բերել հայկական ուժերը գրավյալ բոլոր տարածքներից»

11 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, DW, VOA, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ»: Թեհրանում Իսլամական համաժողով կազմակերպության գագաթաժողովն ավարտվեց Իսրայելի քաղաքականության եւ իսլամի անունից կատարվող ահաբեկչությունների պարսավանքով: 55 երկրների մասնակցությամբ անցկացված գագաթաժողովի եզրափակիչ հռչակագիրը պարսավում է արաբական տարածքների իսրայելական բռնազավթումը: Հռչակագրում մտադրություն է հայտնվում վերադարձնել Երուսաղեմը եւ վերականգնել պաղեստինցիների իրավունքները, սակայն այնտեղ չի հիշատակվում ԱՄՆ-ի կողմից ղեկավարվող արաբա-իսրայելական խաղաղ գործընթացը: Գագաթաժողովը մի հայտարարագիր է ընդունել, որտեղ մասնավորապես նշվում է, որ գագաթաժողովի մասնակիցները «մերժում են հայկական ագրեսիան Ադրբեջանի նկատմամբ եւ կոչ են անում դուրս բերել հայկական ուժերը գրավյալ բոլոր տարածքներից»: Գագաթաժողովում ընդունվել են ավելի քան 140 բանաձեւեր: Գագաթաժողովի մասնակիցները մասնավորապես նշեցին Մերձավոր Արեւելքում միջուկազերծ գոտի ստեղծելու նպատակահարմարության մասին:

ՓԱՐԻԶ

Շիրակի հետ հանդիպմանը տարաձայնությունների հարցը չի քննարկվել

Ռ. Քոչարյանի կարծիքով՝ դժվար է հիմա ասել, թե ինչ կլինի Կոպենհագենում

ՀԱԿՈԲ ԱՍԱՏՐՅԱՆ
Լիոն-Փարիզ
11 դեկտեմբեր

Ֆրանսիայում պաշտոնական այցով գտնվելու հինգերորդ օրը Հայաստանի վարչապետ Ռոբերտ Քոչարյանը ժամանեց Լիոն, որից առաջ նախ հանդիպեց Ազգային ժողովի նախագահ Լորան Ֆաբիուսի հետ, իսկ հետո անցկացրեց մամուլի ասուլիս: Գոհունակություն հայտնելով իր հանդիպումներից, Քոչարյանը նշեց, թե այցի ընթացքում ստորագրվեց երկու փաստաթուղթ՝ պայմանագիր կրկնակի հարկումից ազատելու եւ օդագնացության բնագավառում արձանագրություն համագործակցելու մասին: Այս փաստաթղթերը դեռ նախօրեին տրված ճաշկերույթից առաջ ստորագրեցին ՀՀ ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարն ու Ֆրանսիայի կոոպերացիայի նախարարը: Վարչապետը հետաքրքիր համարեց նաեւ նախորդ օրը Կոնյակ կատարած այցը: Ի դեպ, ներկաներից մեկի ասելով, հայկական «Արարատ» կոնյակը [illegible] Քոչարյանի կողմից իբրեւ հակակշիռ ֆրանսիական կոնյակի համտեսողները չեն կարողացել չընդունել հայկականի առավելությունը:

Վերադառնալով ասուլիսին, նշենք, որ Ղարաբաղի խնդրի շուրջ հարցերը կրկին գերակշռում էին: Այն հարցին, թե որքանո՞վ է իրականությանը համապատասխանում այն գնահատականը, թե Շիրակի հետ ծանր խոսակցություն է տեղի ունեցել, Ռ. Քոչարյանը պատասխանեց, թե ինքը նման տպավորություն չի ստացել եւ շատ հետաքրքիր զրույց է եղել, մանավանդ որ Ժակ Շիրակը ցույց է տվել հարցի խոր իմացություն:

«Հանդիպումը դրական եւ օգտակար էր բոլոր կողմերի համար», ասաց վարչապետը, միաժամանակ պատասխանելով նաեւ, թե Շիրակի հետ Քոչարյան-Տեր-Պետրոսյան տարաձայնությունների հարցը չի քննարկվել: «Ես կարծում եմ, որ այդ տարաձայնություններին մի քիչ ավելի շատ ուշադրություն է դարձվում, քան դրանք արժանի են», ընդգծեց Քոչարյանը: Վարչապետը հիշեցրեց, թե Հայաստանում կան նաեւ այլ խնդիրներ եւ այդ տարաձայնությունները չեն խանգարում իրականացնելու այլ ոլորտների քաղաքականությունն ու գործունեությունը:

Տես ▸ էջ 2

ԻՍԼԱՄԱԿԱՆ ԳԱԳԱԹԱԺՈՂՈՎ

«Սառը ցնցուղ Իրանում»

Սուլեյման Դեմիրել. «Ինչ այստեղ անելիք չի մնում»

ՀԱԿՈԲ ՉԱՔՐՅԱՆ

Ինչպես արդեն «Ազգը» հաղորդել է, դեկտեմբերի 10-ին Թուրքիայի նախագահ Սուլեյման Դեմիրելը, որ Թեհրանում մասնակցում էր Իսլամական համաժողով կազմակերպության գագաթաժողովի աշխատանքներին, հանկարծ որոշեց վերադառնալ Անկարա: Նույն օրը, ուշ երեկոյան նա, ընդհատելով իր ծրագիրը, վերադարձավ Անկարա: Քանի որ գագաթաժողովի աշխատանքները շարունակվում էին, որոնք ավարտվեցին դեկտեմբերի 11-ին, ուստի եւ Դեմիրելի որոշումը տարակուսանք առաջացրեց համաժողովի մասնակիցների շրջանում, տեղիք տալով մեկնաբանությունների, թե նա գագաթաժողովի եզրափակիչ հայտարարության պատճառով է Թեհրանից հեռանում: Մինչ համաժողովի մասնակիցները փորձում էին որեւէ բացատրություն տալ Անկարա վերադառնալու Դեմիրելի որոշմանը, վերջինս լրագրողներին դիմեց, ասելով «Դեռ այստեղ եմ, մինչեւ ուշ երեկո Թեհրանում եմ մնալու: Ասեմ սակայն, որ իմ գործը սրանով ավարտվում է. ինձ այստեղ անելիք չի մնում: Ինչ տարբերություն այսօր երեկոյան մեկնել, թե վաղն առավոտյան»:

Լրագրողի հարցին «Ձեր վերադարձը գագաթաժողովի եզրափակիչ հայտարարությամբ պայմանավորված չէ՞», Դեմիրելը պատասխանել է «Ոչ, ես որեւէ մեկի հետ ոչ մի խնդիր չունեմ»: Այդ ընթացքում գագաթաժողովի խոսնակ, Իրանի Իսլամական Հանրապետության փոխարտգործնախարար Մոհամադ Ջավադ Զարիֆին Դեմիրելի վերոհիշյալ որոշումը մեկնաբանել է հետեւյալ կերպ. «Պետությունների ղեկավարները ունեն իրենց անձնական օրակարգը եւ իրենք են տնօրինում իրենց ժամանակը»:

Ինչ վերաբերում է «Հյուսիսային Կիպրոսի թուրքական հանրապետություն» պատվիրակությանը, որ դիտորդի կարգավիճակով որպես մահմեդական համայնքի ներկայացուցիչ մասնակցում էր գագաթաժողովին, ապա դրա ղեկավար Ռաուֆ Դենքթաշը մեղադրել է Սիրիային ու Լիբանանին Թուրքիայի նկատմամբ թշնամական կեցվածք որդեգրելու մեջ:

Տես ▸ էջ 5

Վախճանվեց Լեւոն Վարդանը

Բեյրութից ստացված հեռագրալուրը գուժում է մահը լիբանանահայ հայտնի պատմաբան, գրող, խմբագիր եւ ուսուցիչ Լեւոն Վարդանի (Բեդիրյան): Երկարատեւ հիվանդությունից հետո մահը պատահել է դեկտեմբերի 10-ին, Մեծի տանն Կիլիկիո կաթողիկոս Արամ Ա կաթողիկոսի կողմից «Մեսրոպ Մաշտոց» շքանշանի արժանանալուց մի քանի օր հետո:

Ծնված Հալեպում, Այնթապից գաղթած ընտանիքում, Լեւոն Վարդանը 1950 թ.-ին տեղափոխվում է Բեյրութ եւ բարձրագույն կրթություն ստանում Ամերիկյան համալսարանում, պատմության գծով: Ավարտելուց հետո դասավանդում եւ դասախոսում է ՀԲԸՄիության տարբեր դպրոցներում, Հայկազյան քոլեջում, միաժամանակ հոդվածներ, պատմվածքներ եւ բանաստեղծություններ հրատարակում մասնավորաբար «Զարթօնք» թերթում եւ «Շիրակ» ամսագրում: Մեծ եղեռնի 50-ամյակից սկսած ուսումնասիրում է Հայկական հարցը, Ցեղասպանությունը: Նրա հրատարակած առավել հայտնի մենագրություններ են՝ «Ժամանակագրութիւն հայկական տասնհինգի», «Թող թուրքը խօսի», «Հայոց լքեալ գոյքը Թուրքիոյ մէջ»: Հավաքում եւ ձայնագրում է եղեռնից վերապրողների վկայությունները: Վերջին 15 տարիներին խմբագրում էր «Նոր Այնթապ» հայրենակցական հանդեսը: Անգլերենի կողքին քաջ գիտեր օսմաներեն: Սակայն, ավաղ, չհասցրեց ամբողջացնել 1919 թ. Պոլսում երիտթուրքերի դատավարության արձանագրությունների հավաքածուի թարգմանությունը:

OTE-ի առաջին տարվա եկամուտները Հայաստանում՝ 60 միլիոն դոլար

Լոնդոնյան հայտնի «Ֆայնենշըլ թայմզ» թերթն իր դեկտեմբերի 10-ի համարում անդրադարձել է «ԱրմենՏելի» 90 տոկոս բաժնեմասի հունական OTE ընկերության կողմից գնման գործարքի մանրամասներին, որոնց մի մասին մեր ընթերցողը ծանոթ է երեւանյան ասուլիսներից: Իսկ այն մասին, թե ինչպես պատահեց, որ OTE-ն սկզբնական՝ ամերիկյան «Մեսրոմեդիա ինտերնեշընըլ» ընկերության դիմաց իր առաջարկած 105 միլիոն դոլարը վերջում բարձրացրեց 142,5 միլիոնի, OTE-ի բանբերն անգլիական թերթին հայտնել է, որ հայկական կառավարությունը համաձայնել է 1998 թ.-ից «հարկերի զգալի նվազեցում եւ տարիֆների ճշգրտումներ կատարել, ինչը զգալիորեն ավելացրել է «ԱրմենՏելի» արժեքը»:

Թերթը հայտնում է նաեւ, որ OTE-ն Հայաստանում իր գործունեություններից 1998 թ.-ին մտադիր է ստանալ 60 միլիոն դոլար եկամուտ: Պարզվում է նաեւ, որ OTE-ն իր հայաստանյան եկամուտներից 10 տոկոսը մաս է հանելու կիպրական «Լեւենտիս» ոչ ոգելից խմիչքների ընկերությանը, որ Հայաստանում արտադրում է «կոկա-կոլա»:

Եվրամիությունը կարեւորում է սեւծովյան երկրները

11 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ»: Եվրամիության պաշտոնյաները Բրյուսելում մի զեկույց են հրապարակել, որտեղ շեշտվում է սեւծովյան տարածաշրջանի կարեւորությունն այդ կազմակերպության համար: Եվրամիության հանձնակատար Հանս Վան դեր Բրուքը զեկույցում նշում է, որ եվրոպական այդ կազմակերպության ընդլայնումից հետո սեւծովյան տարածաշրջանն ավելի մեծ կարեւորություն ձեռք կբերի անվտանգության, կայունության, առեւտրի եւ ներդրումների տեսակետից:

Պաղեստինյան փախստականները կարող են զրկվել ՄԱԿ-ի օգնությունից

11 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, RFI: ՄԱԿ-ին կից պաղեստինյան փախստականներին օգնության բյուրոն 50 մլն դոլար բյուջետային պակասորդի պատճառով հաջորդ տարի մտադիր է կրճատել եւ նույնիսկ ամբողջովին դադարեցնել իր վճարումները: Գազայում բյուրոյի ներկայացուցիչը բացատրեց, որ եթե դոնոր-երկրները չտրամադրեն հավելյալ միջոցներ, բյուրոն այլեւս չի կարողանա օգնել ավելի քան 3 մլն պաղեստինյան փախստականներին, առավել եւս, որ Նյու Յորքում դեկտեմբերի 2-ին կայացած խորհրդաժողովում Ճապոնիան հայտարարեց, որ երկու երրորդով կկրճատի իր օգնությունը:

Քինկելը կրկին հավաստեց, որ իր երկիրն աջակցում է Թուրքիային

11 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ»: Գերմանիայի արտգործնախարար Կլաուս Քինկելը այսօր կարծիք հայտնեց, որ Եվրամիությանն անդամակցելու բոլոր 11 թեկնածուները պետք է հավասար հեռանկար ունենան: Այս հայտարարությունը նա արեց Եվրամիության գագաթաժողովի նախօրեին, որը բացվում է վաղը Լյուքսեմբուրգում: Քինկելը կրկին հավաստեց, որ իր երկիրն աջակցում է Թուրքիայի անդամակցությանը: Թուրքիան դուրս էր մնացել անդամակցության վերաբերյալ բանակցությունների ընթացիկ փուլից:

ԳԵՐԱԳՈՒՅՆ ԴԱՏԱՐԱՆ

«31»-ի դատավճիռը կամբողջանա այսօր

Հարաբերաբար կարճ ընդմիջումից հետո «31»-ի գործը մտավ եզրափակիչ, երբ ՀՀ Գերագույն դատարանում դատական կոլեգիայի նախագահ Դավիթ Ավետիսյանը սկսեց երկար սպասված դատավճռի ընթերցումը, որ առանց ընդմիջումների տեւեց 4 ժամից ոչ պակաս: Սկսեց, բայց չավարտեց, քանզի ՀՀ քրեական օրենսգրքի հոդվածների «ընտրանին», որի տարբեր համակցություններ վերագրվում են «հանցավոր խմբի» անդամներին («31»-ի գործով ամբաստանյալներին), լայն է, ապացուցված համարվող մեղադրանքների հիմնավորումն ամբաստանյալների եւ վկաների նախաքննական եւ դատաքննական զգացմունքների շարաններով, գործով ձեռք բերված ապացույցներով՝ երկար ու ձանձրալի: Առանձնապես վտանգավոր պետական հանցագործությունների կատարմանն ուղղված կազմակերպական գործունեություն, սահմանադրությամբ ամրագրված պետական կարգը տապալելու, ահաբեկչական գործողությունների կոչեր, դիմադրություն իշխանությունների ներկայացուցիչներին, ապօրինի զենք եւ զինամթերք պահելու, նախապատրաստվող գործողությունների մասին իմանալ-չհայտնելու մեղադրանքներ: Դատավճռի այս հիմնական «շարժիչները» մեծ մասամբ կրկնում էին պետական մեղադրողի եզրակացությունը որոշ կոսմետիկ շտկումներով, որոնց «էականության աստիճանը» կդրսեւորվի այսօր: (Ըստ որոշ կանխատեսումների, 8-9 ամբաստանյալներ թերեւս ազատ արձակվեն դատարանի դահլիճից): Սպասենք դատավճռի ամբողջացմանը:

Լ. Գ.

ԱԶԳ

տեղական

ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ

Լրագրություն սովորում են ոչ միայն համալսարանի պատերի ներսում

ԵՐԵՎԱՆ, 11 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Լրագրություն սովորում են համալսարանի պատերի ներսու՞մ, թե նրանից դուրս: Ինչպե՞ս կարելի է համատեղել ուսումնական գործընթացը գործնական աշխատանքի հետ: Պե՞տք է, որ ուսանողը դասերին զուգահեռ աշխատի, թե ոչ: Ինչու՞ են բուհերի ժուռնալիստիկայի բաժնի ուսանողները գալիս խմբագրություններ՝ գրեթե զրոյական մակարդակով եւ նորից սկսում սովորել այն, ինչը որ պետք է սովորեին համալսարանական հինգ տարիների ընթացքում: Այս եւ նման հարցադրումներով սկսվեց Մամուլի ազգային ակումբի անդամների հանդիպումը Երեւանի պետական համալսարանի ժուռնալիստիկայի ամբիոնի ուսանողների հետ

Ամբիոնի վարիչ Գառնիկ Անանյանի պնդմամբ, ուսանողը պետք է առաջին հերթին սովորի, ստանա ընդհանուր գիտելիքներ, այնուհետեւ զբաղվի գործնական լրագրությամբ: Նրա պնդմամբ, ժուռնալիստիկայի բաժնի այն ուսանողները, իսկ նրանց թիվը քիչ չէ, որոնք սովորելուն զուգահեռ աշխատում են, կամա թե ակամա, ուսանող լինելուց առաջ, իրենց դրսեւորում են որպես տվյալ լրատվամիջոցի աշխատակից, դառնում դրանց գաղափարակիցը եւ կրում են նրա գործելակերպի կնիքը:

Ուսանողները թերեւս գլխավորապես նրանք, ում մասին ակնարկում էր ամբիոնի վարիչը, հիմնականում դժգոհում էին համալսարանի ուսումնական ծրագրում ընդգրկված «ոչ պիտանի» առարկաներից. օրինակ՝ լրագրողի համար այնպիսի կարեւոր առարկաներ, ինչպիսիք են հոգեբանությունը, սոցիոլոգիան, դասավանդվում են ընդամենը մեկ կիսամյակ, իսկ, ասենք, հայոց պատմությունը (որի կարեւորությունը ոչ ոք չի ժխտում) կամ զուտ բանասիրական առարկաները՝ մի քանի տարի շարունակ: Ուսանողների պնդմամբ, իրենք ժամանակի ավելորդ կորուստներ են ունենում հաստափոր գրքերը մարսելու եւ քննություններ հանձնելու համար: Իսկ համակարգիչների հետ աշխատանքի մասին խոսելն իսկ ավելորդ է. ուսանողներից մեկի խոսքերով, ամբողջ կիսամյակի ընթացքում ֆայլի մեջ «մտնել-դուրս գալուց» բացի ոչինչ չեն սովորել: Նույնիսկ հնչեց այսպիսի հարց՝ պե՞տք է արդյոք, որ ժուռնալիստիկայի ամբիոնը մնա բանասիրական ֆակուլտետի կազմում. վկայակոչվեց Արեւմուտքը, որտեղ լրագրությունը դասվում է հասարակագիտական գիտությունների շարքը: Ի պատասխան դրան, Գ. Անանյանը նշեց, որ արդեն մի քանի տարի շարունակ ամբիոնը «կռիվ է մղում համապատասխան մարմինների հետ», լրագրության բաժինը առանձին ֆակուլտետ դարձնելու համար: Նա նաեւ համաձայնեց, որ ներկայումս գործող ծրագիրն իսկապես կարիք ունի լուրջ փոփոխությունների: Նույնիսկ առաջարկ եղավ՝ Մամուլի ազգային ակումբի հետ «նստել եւ գրել նոր ծրագիր»:

ՄԱԱ-ի նախագահ Նարինե Մկրտչյանի խոսքերով, ակումբը մեծ կարեւորություն է տալիս լրագրողների սերնդափոխությանը: Այսօր լրատվության աշխարհում ստեղծվում է լրագրության նոր դպրոց, լրագրողների նոր սերունդը պետք է լինի ավելի ազատ ու անկաշկանդ մտածելակերպով: Անհրաժեշտ է գտնել ակումբի եւ համալսարանի ամբիոնի համագործակցության ուղիներ, ինչում կա երկուստեք մեծ շահագրգռություն: Պետք է որոշել, թե ի՞նչն է խանգարում տեսականը գործնականի հետ համատեղելուն եւ գտնել այդ համատեղման ուղիները: Առաջարկվեց ակումբի կազմում ստեղծել երիտասարդ լրագրողների սեկցիա, որը կաշխատի ուսանողների հետ, պարբերաբար հանդիպումներ կազմակերպել ուսանողների եւ գործող լրագրողների միջեւ, նույնիսկ որոշ դասաժամեր ամբողջապես տրամադրել արհեստավարժ լրագրողներին, որպեսզի ուսանողներն ունենան անմիջապես նրանց հետ շփվելու ու քննարկումների հնարավորություն:

Մտքերի փոխանակությունը մասնակիցներին բերեց եզրակացության՝ չպետք է հարցը ծայրահեղացնել այն աստիճանի, որպեսզի լրագրության բաժնի ուսանողը կանգնի երկընտրանքի առջեւ՝ կամ համալսարանի ներսում ստանալ ընդհանուր գիտելիքներ, կամ էլ «դասախոսների հետ լեզու գտնել» (ինչպես արտահայտվեց «Լրաբերի» տնօրեն Հրայր Զորյանը), «փախչել» խմբագրություններ ու զբաղվել գործնական լրագրությամբ: Պետք է կարողանալ հասցնել համատեղել ամեն ինչ: Արհեստավարժ լրագրողին անհրաժեշտ են եւ համալսարանական գիտելիքները, որոնք անընդհատ պետք են լինում աշխատելիս. ի վերջո ամեն մի գրված, ցանկացած ժանրի լրագրողական արտադրանք մի «փոքրիկ գիտական աշխատանք է»: Բայց եւ այնպես լրագրողը պետք է ստեղծագործ լինի այնքան, որ նա կարողանա կողմնորոշվել ու կայանալ լրատվական շուկայում: Իսկ այդ դաշտն այսօր ազատ է եւ սպասում է նոր, թարմ ուժերի հոսքին, խմբագրության դռները բաց են բոլոր արժանավորների համար, մնում է միայն չվախենալ այդ դժվար մասնագիտության անակնկալներից:

Ի վերջո, լրագրությունը ոչ միայն մասնագիտություն է, այլեւ մարդու տիպ:

ԳԱՅԱՆԵ ՄՈՒՐՈՅԱՆ
«Նոյյան տապան»

Շիրակի հետ հանդիպմանը տարաձայնությունների հարցը չի քննարկվել

Սկիզբը էջ 1

Պատասխանելով մեր հարցերին, թե ի՞նչ է սպասվում Կոպենհագենում, որքանո՞վ է հնարավոր «-1» տարբերակի ընդունումը եւ ո՞րն է այդ հարցում ֆրանսիական կողմի դիրքորոշումը, վարչապետ Ռոբերտ Քոչարյանն ասաց. «Չի կարելի անել որեւէ քայլ, որը կխանգարի բանակցությունների գործընթացին: Լիսաբոնի հայտարարությունը դրա փայլուն օրինակն էր: Թե ինչ կլինի Կոպենհագենում, հիմա դժվար է հստակորեն պատասխանել: Կա 2 մոտեցում. Առաջինը՝ չխանգարել, այլ փորձել ավելի ճկուն տարբերակով ինչ-որ ձեւ գտնել: Մյուսը՝ ավելի խիստ հայտարարություն անել: Այսօր, որքան ես գիտեմ, նման որոշում չկա: Վատն այն է, որ այս բոլոր քննարկումները գնում են ոչ թե հարցի կարգավորման վերաբերյալ, ոչ թե հիմնախնդիրների շուրջ, այլ բանակցությունների տեխնոլոգիայի շուրջ: Ցավալի կլինի, եթե բանակցությունների տեխնոլոգիայի առիթով ասված հայտարարությունները նոր փակուղի ստեղծեն ընդհանուր խնդրի կարգավորման հարցում»:

Խոսելով խորհրդակցական հանդիպման մասին, վարչապետը հայտնեց, թե Փարիզում ներկայացվեց Հայաստանի տարեկան հաշվետվությունը բարեփոխումների ընթացքի մասին, որին բարձր գնահատական տվեցին Համաշխարհային բանկի եւ IMF-ի ներկայացուցիչները: Լրագրողը տեղեկացվեց նաեւ, թե վարչապետ Ժոսպենի հետ քննարկվել է Հայաստանի կոմունալ տնտեսությանը Ֆրանսիայի աջակցության հարցը: Պատասխանելով հաջորդ հարցին, որն առնչվում էր հայ-ռուսական հարաբերություններին, Քոչարյանը հայտարարեց, թե հայ-ռուսական տնտեսական հարաբերությունները չեն համապատասխանում քաղաքական հարաբերությունների մակարդակին: Բայց ամեն դեպքում այդ ուղղությամբ ակտիվ աշխատանք է տարվում, կարգավորվում է իրավական դաշտը:

Ինչ վերաբերում է հայ-թուրքական հարաբերություններին, ապա ըստ Քոչարյանի, այնքան ժամանակ, մինչեւ Թուրքիայի սահմանը փակ է, թույլ է տալիս այլ ուժերին մտածելու, որ Թուրքիայի հետ հարաբերությունները հնարավոր չէ կարգավորել: «Սա լուրջ հանգամանք է, որի շուրջ պետք է մտածեն նաեւ Թուրքիայում: Որովհետեւ Հայաստանը անկախությունից հետո հնարավորություն ուներ շատ հարցեր բարձրացնելու կապված մեր պատմության հետ: Սակայն այդ քայլերը չարվեցին, ասված սպասելիքների պատճառով: Եվ հիմա կարծիք կա, որ եթե արվեին այդ քայլերը, հետեւանքները ավելի դրական կլինեին: Դժվար է հիմա գնահատել, որն է ճիշտ, բայց ես կարծում եմ, որ մեր պատմության վերաբերյալ կարելի է ավելի հստակ դիրքորոշում ունենալ», ասաց վարչապետը:

Մամուլի ասուլիսից հետո Հայաստանի պատվիրակությունը Gare de Lyon երկաթուղային կայարանից արագընթաց գնացքով մեկնեց Լիոն: Այստեղ Գալո-հռոմեական քաղաքակրթության թանգարանում վարչապետի մասնակցությամբ բացվեց «Հայաստան. Ակունքներից մինչեւ IV դարը» ցուցահանդեսը, որին ներկա էին նաեւ Ռոնի գլխավոր խորհրդի նախագահ, Ռոնի պրեֆեկտ Միշել Մերսիեն, հայ համայնքի ներկայացուցիչներ: Դրանից հետո Լիոնի առեւտրա-արդյունաբերական պալատում հայ եւ լիոնցի գործարարները հանդիպեցին՝ քննարկելով հնարավոր համագործակցության հարցեր: Դրան հետեւեց Վիլյորանի քաղաքապետարանում կազմակերպված հանդիպումը, իսկ այնուհետեւ Լիոնի քաղաքապետ Ռեյմոն Բարրին ընդունեց Ռոբերտ Քոչարյանին: Ուշ երեկոյան եւս մի հանդիպում կայացավ Ֆրանսիայի անդրծովյան տարածքների հարցերով պետնախարար Ժան-Ժակ Քեյրանի հետ: Ուշ երեկոյան պատվիրակությունը մեկնեց Փարիզ, իսկ վաղը (այսօր) կվերադառնա Երեւան:

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ

Արցախի ներկան եւ ապագան անկախությունն է

Հայտարարում են ԼՂՀ կազմակերպությունները

ԵՐԵՎԱՆ, 11 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Դեկտեմբերի 9-ին Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության կուսակցությունների եւ ոչ կառավարական կազմակերպությունների ներկայացուցիչները ընդունել են համատեղ հայտարարություն: Փաստաթղթում ասվում է.

«ԼՂՀ անկախության հանրաքվեի 6-րդ տարեդարձի օրը, Մարդու իրավունքների պաշտպանության միջազգային օրը Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության հասարակայնության անունից հայտարարում ենք.

Արցախի ներկան եւ ապագան անկախությունն է: Արցախի բնակչությունը չի ընդունում գոյատեւման այլ ձեւ: ԼՂՀ ղեկավարությունը հնարավոր ամեն բան անում է ԼՂՀ ժողովրդի կամքը միջազգային-իրավական մակարդակում ամրագրելու համար:

Մենք վստահ ենք, որ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության իշխանությունները այսուհետեւ եւս խստորեն կհետեւեն ընտրած ուղեգծին: Մենք վստահ ենք, որ ամբողջ աշխարհի հայերը, հավատարիմ մնալով ազգային միասնության եւ համաձայնության սկզբունքներին, հասկանում են, որ մեզանից յուրաքանչյուրի դիրքորոշումից է կախված այսօր Լեռնային Ղարաբաղի հայության ճակատագիրը, հայկական պետականության ճակատագիրը, ազգի ճակատագիրը:

Մենք հույս ենք հայտնում, որ Հայաստանի Հանրապետության ղեկավարությունը ուժ եւ քաջություն կգտնի հետեւողականորեն պաշտպանելու ԼՂՀ ժողովրդի եւ ղեկավարության դիրքորոշումը միջազգային ասպարեզում:

Մենք կոչ ենք անում միջազգային ոչ կառավարական եւ կառավարական կազմակերպություններին առավելագույնս ջանքեր գործադրել մարդու իրավունքների համընդհանուր հռչակագրի եւ, մասնավորապես, ինքնորոշման եւ անվտանգության ԼՂՀ ժողովրդի կոլեկտիվ իրավունքի իրականացման համար, որ նախատեսվում է տվյալ հռչակագրով»:

Հայտարարությունը ստորագրել են ավելի քան տասը հասարակական եւ հասարակական-քաղաքական կազմակերպություններ, որոնց թվում՝ «Հելսինկյան նախաձեռնություն-92», ժողովուրդների իրավունքների եւ ազատագրության Լեռնային Ղարաբաղի ազգային լիգա, Արցախի երիտասարդության միություն, ԼՂՀ հայ-հունական բարեկամության կենտրոն, «Արցախցի կին» միություն, ԼՂՀ մայրության կոմիտե, «Մունք» մտավորականների ակումբ, Հայ հեղափոխական դաշնակցության ԼՂ կենտրոնական կոմիտե եւ ուրիշներ:

ԱԳՆ-ն մեկ անգամ եւս անդրադառնում է հանրահավաքին

Դեկտեմբերի 11-ին ՀՀ արտգործնախարարությունում տեղի ունեցավ նախարար Ալեքսանդր Արզումանյանի ճեպազրույցը: Նա նախ ներկայացրեց ԱԳՆ-ի նոր՝ երկրորդ հայտարարությունը, որն անդրադարձ էր «ԱԳՆ-ի մասնույցներում» նախորդ օրը կայացած հանրահավաքին: «Թե՛ հանրահավաքի, թե՛ երթի անհամեմատ կառուցողական բնույթը ամրագրում է այն փաստը, կարդում ենք հայտարարության մեջ, որ Լեռնային Ղարաբաղի խնդիրը չի եղել եւ չի լինի ներքաղաքական պայքարի մանրադրամ»: Ընդհակառակն, այն ցույց է տալիս, որ «սույն համազգային խնդրի առնչությամբ, մտահոգության առումով, ժողովուրդն ու իշխանությունները անհրաժեշտ չափով համերաշխ են»: Այնուհետեւ հայտարարության տեքստում քննադատվում է հանրահավաքի մասնակից 23 կազմակերպությունների կողմից կոպենհագենյան ժողովին հղված դիմումի ձեւն ու բովանդակությունը: Այնինչ «այսպիսի կարեւոր փաստաթղթի ձեւակերպման հարցում համագործակցությունը ԱԳՆ-ի հետ չէր նսեմացնելու այդ կազմակերպությունների խոսքն առ միջազգային հանրություն»:

«Մեր ժողովուրդը ոչ հորինված թվերի եւ ոչ էլ հանրագիտարանական ճշմարտությունները միջազգային հանրությանը հասու դարձնելու կարիքը չունի, այլ արդար եւ պարզ ճշմարտության հռչակման՝ մարդու եւ հավաքականության ազատության դեմ բռնադատում չենք հանդուրժի», ընդգծվում է ԱԳՆ հայտարարության վերջում:

Այնուհետեւ ի մեկնաբանություն ՄԱԿ-ի գլխավոր ասամբլեայի 52-րդ նստաշրջանի ընդունած վերջին որոշման, որտեղ Հայաստանի «դեմ» քվեարկությունը միայնակ էր մնացել Ադրբեջանի առաջարկին «կողմ» քվեարկածների դիմաց, Արզումանյանը տեղեկանք ներկայացրեց նախորդ՝ 51-րդ նստաշրջանի քվեարկություններից, ցույց տալու համար, որ եթե մեկուսացում է համարվում այդ քվեարկությունը, ապա մեկուսացված էր նաեւ Իսրայելը, «մոռանալով», որ պաշտոնական Թել Ավիվը գրեթե միշտ ունի հզոր պահապան՝ Մ. Նահանգների վետոն ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդում:

Ն. Մ.

11000 դոլար կույրերի դպրոցին

ԵՐԵՎԱՆ, 11 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հայաստանում ԱՄՆ-ի դեսպանատունը մոտ 11 հազար դոլար է է տրամադրելու Երեւանի կույրերի դպրոցին՝ հատուկ գրքերի ձեռքբերման եւ այլ կարիքների համար: Ինչպես լրագրողներին հայտնեց Հայաստանում ԱՄՆ դեսպան Փիթեր Թոմսենը, այս միջոցները հավաքվել են հարյուրավոր հայ անհատ ձեռներեցների եւ կազմակերպությունների նվիրատվությունների շնորհիվ: Այդ գումարները համալրվելու են դեկտեմբերի 13-ին Ա. Խաչատրյանի անվան համերգասրահում տեղի ունենալիք բարեգործական համերգի ժամանակ, որտեղ հնչելու են Սբ. Ծննդին նվիրված երգեր:

ԱՄՆ-ի դեսպանատանը դեկտեմբերի 28-ին կազմակերպվելու է Սբ. Ծննդի տոնակատարություն, որին հրավիրվելու են մոտ 300 ծնողազուրկ երեխաներ:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան է տարի

Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ

Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com

Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635

Տնօրէնութիւն / հեռ. 562863

Համակարգչային
ծառայութիւն / 581841

Apple Macintosh
համակարգչային շարուածքը
«Ազգ» թերթի

Ցրումը «Ազգին» պատկանում է

Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն
վերադարձւում

«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ԱԶԳ

ընթացիկ

Դեկտեմբերի 10-ին առաջին անգամ «Հայկական ավիաուղիներ» ավիաընկերության կողմից ԻԼ-86 օդանավով իրականացվեց Երեւան-Լոնդոն (Ամստերդամով) չվերթը:

Քաղաքացիական ավիացիայի գլխավոր վարչության եւ «Հայկական ավիաուղիների» ավանդույթի համաձայն, անդրանիկ թռիչքին դրա չվերթի շահագործման ծախսը 10-15 հազար դոլարը չի գերազանցում, ուստի այդչափ ներդրումով կունենանք դեպի Լոնդոն շուկա ձեռնարկելու հնարավորություն, իսկ Դելիի համակցված չվերթի շահագործմամբ կկատարվի շաբաթական 2 Լոնդոն եւ Դելի չվերթեր: Ի դեպ, այս չվերթին չէր մասնակցում քաղաքացիական ավիացիայի գլխավոր վարչության պետ պրն Մնացականյանը (2-րդ նկարում):

Լրագրողներս մեծ հետաքրքրություն էինք տածում ՀՀ նախկին վարչապետ Արմեն Սարգսյանի հանդեպ, որ միջոցառմանը ներկա չէր, բայց նրա կինն ընդգծեց, որ վատառողջ է, եւ նման միջոցառումներին դեռեւս չի կարողանում ներկա գտնվել: Տիկին Սարգսյանն ասաց, որ իր կողմից արվել է հնարավորինը, որ-

ԱՎԻԱՑԻԱ

Հայկական օդանավերի մուտքը Անգլիա

Այսուհետ Երեւան-Լոնդոն կանոնավոր չվերթ

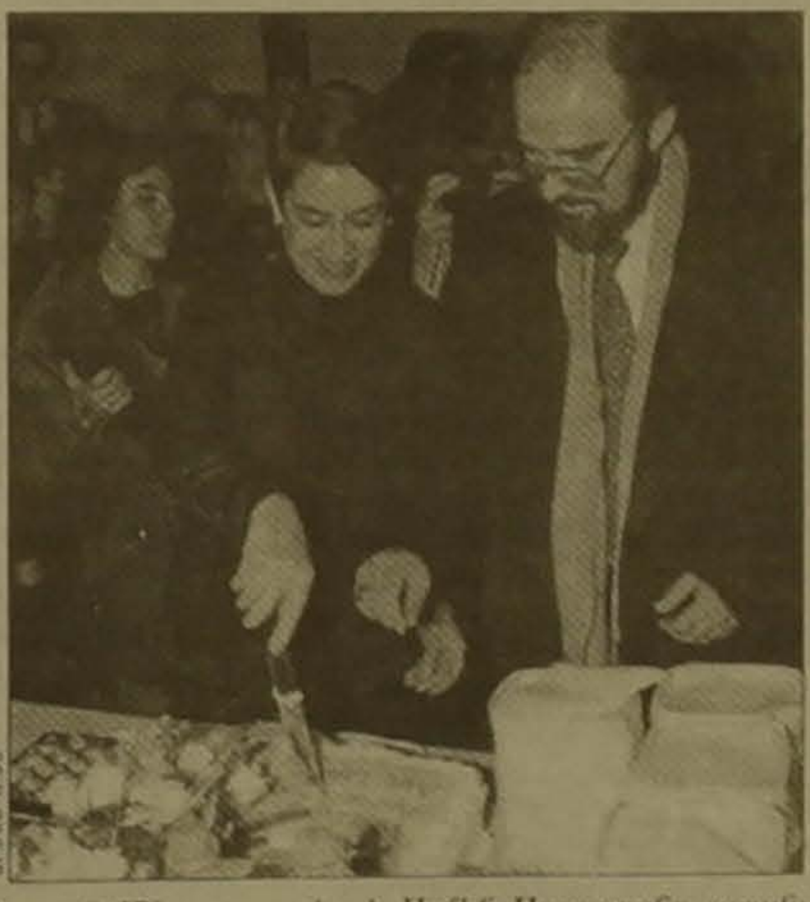

հրավիրյալի կարգավիճակով մասնակցեցին մոտ 62 ներկայացուցիչներ՝ նախարարություններից, գերատեսչություններից, մարզպետարաններից, դեսպանատներից, մամուլի եւ զանգվածային այլ լրատվամիջոցներից մոտ 30 լրագրողներ, օդանավակայանի տարբեր ծառայությունների եւ «Հայկական ավիաուղիների» պատասխանատուներ, ինչպես նաեւ Լոնդոն մեկնող ուղեւորներ: Լրագրողի առաջնային հետաքրքրությունս օդաչուական անձնակազմի հետ զրուցելն էր: Սպասարկումը կատարվում էր օդաչուական 2 անձնակազմով, օդանավի հրամանատար Ռաֆիկ Մելքոնյանի եւ Լեւ Մուրադյանի հրամանատարությամբ, որոնք մոտավորապես 40 տարվա փորձառու մասնագետներ են:

Օդանավում «Հայկական ավիաուղիների» գլխավոր տնօրենի տեղակալ Տիգրան Աչոյանը առաջին չվերթի համար ուղեւորների այսչափ սակավությունը գնահատեց նորմալ, զուգորդելով, որ «Բրիտիշ էրուեյզի» Հայաստան կատարած առաջին չվերթի ուղեւորները ընդամենը երեքն էին: Նշվեց, որ չվերթի համար ծմռան սեզոնին նախատեսվում է մինչեւ 200 հազար դոլարի ներդրում դոտացիայով, որից հետո մինչեւ գարուն կաշխատի նորմալ հունով: «Հայկական ավիաուղիների» առջեւ ծառացած ծրագրերից մեկը համարվեց իրականացված, քանի որ այս չվերթով համալրվում է շաբաթը եւ շաբաթվա յուրաքանչյուր օր արդեն «Հայկական ավիաուղիները» ելք ունի Եվրոպա:

Նրա ասելով, 98-ի հունվար-փետրվար ամիսներին նախատեսվում է նաեւ Երեւան-Դելի չվերթի շահագործումը, որը կիրականացվի համակցված ձեւով՝ Լոնդոն-Երեւան, Դելի-Երեւան հատվածով, որի առջեւնային նպատակն է տարանցիկ ճանապարհով ուղեւորափոխադրումները, որով կփոխվի «Հայկական ավիաուղիների» փիլիսոփայությունը, հիմքը եւ կհանդիսանա քաղաքացիական ավիացիայի զարգացման առանցքը: Պրն Աչոյանը տեղեկացրեց, որ Ամստերդամից Լոնդոն թռիչքի ժամանակ լսված պետ պրն Մնացականյանը, որը մեկնել էր Բելգիա՝ ստորագրելու Բելգիայի հետ օդային հաղորդակցության նախնական պայմանագիր:

Մեր ինքնաթիռը 4 ժամ 40 րոպե հետո վայրէջք կատարեց Ամստերդամի Սխիպհոլ օդանավակայանում: Բիզնես սրահում կարճատեւ դադարից հետո Ամստերդամից մոտ 1 ժամ թռիչքով Լոնդոնի Գաթվիկ օդանավակայանում դիմավորեցին ՀՀ դեսպանատան աշխատակիցներն ու ներկայացուցիչները:

Լոնդոնի Գաթվիկ օդանավակայանից չվերթներ են կատարվում մոտ 12 ավիաընկերություններ դեպի 280 քաղաքներ: Այն գտնվում էր կենտրոնից 40-50 կմ հարավ: Ի դեպ, ի տարբերություն Անգլիայում մշտական անձրեւային եղանակին, այդ օրը եղանակն արեւային էր:

Օդանավակայանի սպասասրահում կատարվեց թռիչքին նվիրված արարողություն: Մեծ Բրիտանիայի եւ Հյուսիսային Իռլանդիայի ՀՀ դեսպանատան ժամանակավոր գործերի հավատարմատար Նունե Սարգսյանը շնորհավորելով հայկական օդանավի մուտքը Անգլիա, «Հայկական ավիաուղիներին» մաղթեց մեծ ուղեւորահոսք բազմազգ ժողովուրդների ներկայացուցիչներով: «Հայկական ավիաուղիների» գլխավոր տնօրենի տեղակալ Տիգրան Աչոյանը շնորհակալություն հայտնեց ՀՀ-ում Բրիտանիայի դեսպանատանը եւ Անգլիայում ՀՀ դեսպանատանը չվերթի բացմանը մեծ օգնություն ցուցաբերելու համար, Գաթվիկ օդանավակայանի ղեկավարությանն ու «Հայկական ավիաուղիների» ավիատոմսերի վաճառքի կազմակերպման գործակալներին, մասնավորապես Զարեհ Ճերեճյանին: Ի դեպ, ՀՀ-ում Մեծ Բրիտանիայի դեսպան Ջոն Միտչիները իր շնորհավորական խոսքը հղեց հայերեն, որից հետո երկկողմ փոխանակվեցին հուշանվերներ, «Հայկական ավիաուղիներին» նվիրված տոնական կարկանդակի կտրումը վերապահվեց Ջոն Միտչիներին եւ Նունե Սարգ-

պեսզի Արմեն Սարգսյանը չստանա տեղեկություններ, որոնք կարող են վնասել առողջությանը, բայց մի օր պարզվել է, որ օգտվում է Ինտերնետից եւ շատ լավ տեղեկացված է: Հա[illegible] կիրն տեղեկացրեց, որ ստեղծված է բրիտանա-հայկական պառլամենտական խումբ, որն ակտիվ լոբբինգ է կատարում:

Անդրադառնալով մշակույթի ասպարեզին, ասվեց, որ պատրաստվում է հայկական գանձերի մեծ ցուցահանդես՝ նվիրված քրիստոնեության 1700-ամյակին: Ծրագրի շուրջ դեսպանատունն աշխատանքներ է տանում Բրիտանական թանգարանի հետ, հովանավորը լինելու է Վաչե Մանուկյանը:

Մեր առանձնազրույցի ընթացքում տիկին Սարգսյանն ընդգծեց, որ ներկայումս Արմեն Սարգսյանը կենտրոնացած է առողջության վրա, քաղաքականության մեջ չէ: ՀՀ նախագահի հետ մշտական կապի մեջ է, բայց ոչ Ղարաբաղի հիմնախնդրի շուրջ:

Ավարտելով չվերթի բացման արարողությունը, սպասասրահից անմիջապես անցանք ինքնաթիռ, քանի որ մեզ հնարավորություն ընձեռված չէր նույնիսկ շրջելու օդանավակայանի տարածքում: Դժվարին, մոտ 12 ժամ ուղեւորության ընթացքում կարծում ենք զոնե կարճատեւ ժամանակով քաղաք դուրս գալը որոշ չափով կմեղմացներ հոգնածությունը, իսկ «Հայկական ավիաուղիների» կոմերցիոն տնօրենը հանգամանքը պարզաբանեց նախ անգլիական վիզայի բացակայությամբ, ապա նշեց, որ օդանավակայանի ծանրաբեռնվածության հետեւանքով մեր օդանավը երկար ժամանակով կանգ առնելու հնարավորություն չուներ: Պատասխանն, ինչ խոսք, համոզիչ չէր, այնուհանդերձ, շնորհիվ լրագրողներիս մտերմիկ եւ ջերմ մթնոլորտի ճանապարհին ուրախ էինք եւ ժամանակն էլ՝ ոչ այնքան ձանձրալի: Ի դեպ Լոնդոնից մեզ հետ վերադառնում էին նաեւ ուղեւորներ, իսկ Ամստերդամից-Երեւան թիվը համալրվեց 100-ով:

ԱՐԱՔՍ ՍԱՖԱՐՅԱՆ

ԵՐԵՎԱՆ

Նշվեց Զահանգիր աղայի ծննդյան 125-րդ տարեդարձը

Դեկտեմբերի 11-ին Երեւանի կամերային երաժշտության տան դահլիճում Հայաստանի եզդիների համայնքի հարյուրավոր ներկայացուցիչներ հանդիսավորությամբ նշեցին եզդի ժողովրդի լեգենդար հերոս, Սարդարապատի եւ Բաշ Ապարանի ճակատամարտերում եզդի կամավորականների հրամանատար Ջահանգիր աղայի ծննդյան 125-րդ տարեդարձը:

Հանդիսությունը բացեց միջոցառման կազմկոմիտեի նախագահ, պահեստի փոխգնդապետ Ջամալ Սաղախյանը: Ջահանգիր աղայի կյանքի եւ գործունեության մասին զեկուցումով հանդես եկավ «Եզդիների ձայն» թերթի խմբագիր, Հայաստանի ազգային ռադիոյի եզդիների համար տրվող հաղորդումների ղեկավար Հասան Թամոյանը: Զեկուցողը հատուկ ընդգծեց, որ «սա եզդի ժողովրդի կյանքում այս կարգի առաջին միջոցառումն է, որի ժամանակ եզդի ժողովուրդը անկաշկանդ եւ անվարան իր անվանի զավակին անվանում է եզդի»: Ներկայացնելով Ջահանգիր աղայի, իբրեւ հայերի անդավաճան բարեկամի ու զինակցի կողմնորոշումների ակունքները, նրա կյանքի ոչ այնքան հայտնի դրվագները՝ Զորավար Անդրանիկի հետ անձնական բարեկամությունը (վերջինս եղել է Ջահանգիր աղայի հարսանիքի քավորը), Սարդարապատի եւ Բաշ Ապարանի ճակատամարտերին եզդի կամավորների քաջարի մասնակցությունն ու ընդհանուր հաղթանակի մեջ ներդրած ավանդը, Հասան Թամոյանը նշեց, որ Ջահանգիր աղայի քաջած բարի ավանդներից էին սովել այն բազմաթիվ եզդի երիտասարդները, ովքեր հայ եղբայրների հետ կամավոր մասնակցություն ունեցան արցախյան գոյամարտին եւ նրանցից 30-ը իրենց կյանքը զոհեցին հանուն Արցախի ազատագրության:

Ջահանգիր աղան ծնվել է Վանի նահանգի Բերկրի գավառի Չիբուխլու գյուղում, զուվու եզդիների ցեղապետ Խտաբիվ աղայի ընտանիքում: Հայոց Մեծ եղեռնի տարիներին նա իր ցեղախմբով միացել է գաղթող հայությանը եւ նրա նահանջը կոխվներով ջարդարարներից պաշտպանելով՝ տեղափոխվել է Արեւելահայաստան: Այստեղ Ջահանգիր աղան մեծ պատվով ու փառքով շրջապատված ապրել է մինչեւ 1938 թ., որից հետո դարձել է ստալինյան բռնությունների զոհ (հետագայում արդարացվել է): Ժառանգներին մեծ դժվարությամբ հաջողվել է գտնել եզդի ժողովրդի լեգենդար առաջնորդի գերեզմանը: Զեկուցողը հարց բարձրացրեց Ջահանգիր աղայի աճյունը Հայաստան տեղափոխելու եւ Սարդարապատի հուշահամալիրի տարածքում վերաթաղելու, նրա անունը հավերժացնելու նպատակով եզդիաբնակ մի գյուղ վերանվանելու, Հայաստանի ռազմական ուսումնարաններից որեւէ մեկում նրա անունով լսարան ունենալու մասին:

Հանդիսավոր ժողովում հրապարակվեց ՀՀ պաշտպանության նախարար Վազգեն Սարգսյանի ուղերձը հանդիսության մասնակիցներին, ուր բարձր գնահատական է տրված Ջահանգիր աղայի գործունեությանը եւ գոհունակություն է հայտնված, որ եզդի երիտասարդները, իբրեւ Հայաստանի քաղաքացիներ, արժանավայել կերպով են ծառայում մեր երկրի ազգային բանակում:

Ներկաների կողմից մեծ ջերմությամբ ընդունվելով, ապա խոսք առաջ Ջահանգիր աղայի ավագ որդի Սոսլամբեկը, ողջույնի խոսքերով հանդես եկան ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս Գեւորգ Ղարիբջանյանը, «Զորավար Անդրանիկ» միության նախագահ Նորայր Մուշեղյանը, եզդիական համայնքի մի շարք ղեկավարներ եւ համայնքում մեծ հեղինակություն վայելող այլ անձինք: Հանդիսությունը եզրափակվեց եզդիական ազգագրական համերգով:

ՌԱՖԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Երեւանյան լճի աղտոտումը կվերանա՞

Շրջակա միջավայրի իրավական պահպանության հասարակական կենտրոն (ՇՄԻՊՀԿ-EPAC) էին դիմել Երեւանյան լճի շրջակայքի բնակիչները, ահազանգելով, որ Էրեբունու համայնքի կոյուղու ջրերը անարգել անցնելով Երեւանի քաղաքատնտեսական ջրային կառույցների պետական ձեռնարկությանը պատկանող ցլյուզով, աղտոտում են Զանգու գետի ջրերը, որն իր հերթին աղտոտում է Երեւանյան ջրամբարը (Երեւանյան լիճը): Միեւնույն ժամանակ բնակիչները նշել էին, որ լիճը շրջապատող ձեռնարկություններն իրենց թափոնները անարգել նետում են լիճը:

Նշված փաստերի վերաբերյալ ՇՄԻՊՀ կենտրոնը հայտնել է ՀՀ բնապահպանության եւ ընդերքի նախարարությանը, որը երկար ժամանակ զբաղվում է Երեւանյան լճի խնդրով: Նախարարությունը, ղեկավարվելով ՀՀ վարչապետի 1996 թ. հուլիսի 10-ի թիվ 405 որոշմամբ, որոշեց ստուգում կատարել՝ աղտոտման պատճառները հայտնաբերելու եւ աղտոտումը կանխելու համար համապատասխան միջոցներ ձեռք առնելու նպատակով: Ստուգմանը ներգրավվել էր նաեւ շրջակա միջավայրի իրավական պահպանության հասարակական կենտրոնը:

Ստուգման ընթացքում լիճը շրջապատող մի շարք ձեռնարկություններում հայտնաբերվեցին բնապահպանական օրենսդրության խախտումներ: Այսպես, «Պլաստիկ» ԲԲԸ-ի արտադրական եւ կենցաղային կեղտաջրերը հարակից շենքերի կենցաղային կեղտաջրերի հետ տոմպակայանի վթարման պատճառով անարգել թափվում էին Հրազդան գետը: Այդ կապակցությամբ ձեռնարկության պատասխանատու անձինք ենթարկվել են վարչական պատասխանատվության, իսկ «Պլաստիկ» ԲԲԸ-ն՝ ֆինանսական տույժի:

Ստուգվեց նաեւ Երեւանի քաղաքատնտեսական ջրային կառույցների պետական ձեռնարկությանը պատկանող ցլյուզի շահագործումը: Ստուգումը հաստատեց բնակիչների ահազանգում նշված այն փաստը, որ Էրեբունու համայնքի կոյուղու ջրերն անարգել հոսում են Զանգու գետը, որն իր հերթին աղտոտում է Երեւանյան լիճը: Արդյունքում ս. թ. հոկտեմբերի 17-ին կազմվեց հանձնարարական, որով ձեռնարկությանը հանձնարարվեց մեկ շաբաթվա ընթացքում փակել ցլյուզը: Հոկտեմբերի 24-ի դրությամբ հանձնարարականը կատարվել էր, եւ ցլյուզը փակ էր:

Հայաստանում ստեղծվում է խմելու ջրի միասնական ստանդարտ

ԵՐԵՎԱՆ, 11 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ. ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Մասնագետները ձեռնամուխ են եղել ստեղծելու Հայաստանում խմելու ջրի միասնական ստանդարտ:

Մինչեւ հիմա մենք կիրառում ենք նախկին Խորհրդային Միության ԳՈՍՏ-երը՝ առանց հաշվի առնելու տեղի առանձնահատկությունը, ասաց երկրահանքաբանական գիտությունների թեկնածու Պավել Վափլանյանը, որը երկար տարիներ զբաղվել է Հայաստանի ջրային պաշարների օգտագործման խնդիրներով:

Նրա ղեկավարած ՀՀ ԳԱԱ երկրաբանական գիտությունների ինստիտուտի հիդրոերկրաքիմիայի լաբորատորիայում Հայաստանի տարբեր քաղաքներից ու գյուղերից բերված ջրի նմուշներ կան: «Մեր խնդիրն է խմելու ջրի քիմիական բաղադրության, մասնավորապես, դրանում անօրգանական տարրերի ու միացությունների առկայության ուսումնասիրումը», ասում է գիտնականը: Այսօր Հայաստանում բաղադրությամբ մոտ երեք տիպի խմելու ջուր կա, որոնք պետք է միավորվեն միասնական ստանդարտի մեջ:

ԱԶԳ **անդրադարձ**

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹՅՈՒՆ

Շտապենք, քանի ուշ չէ....

Ո՞ւմ մտքով կանցներ, թե մեր նախկին երկրում ստեղծվելու է բառիս բուն իմաստով կապիտալիզմի վատագույն ու վայրի տեսակ, կամ պարզապես «Դժոխք կառուցել մի առանձին վերցրած երկրում, կամ երկրներում», վերացնելով մարդկանց բոլոր սոցիալական իրավունքները եւ երբեմնի հզոր ԽՍՀՄ-ին (ԱՄՆ-ի հիմնական հզոր մրցակցին) ներսից քայքայել եւ հասցնել կործանման... Այդ դավադիր ծրագրի իրականացումը հասցրեց նրան, որ ԽՍՀՄ-ում կյանքի ամենից անհրաժեշտ ու տարրական իրավունքներից զրկված միլիոնավոր մարդիկ ստիպված եղան կամ լքել իրենց հայրենի հողն ու վերստին բռնել պանդխտության եւ ուծացման ճանապարհը, կամ ձրի բուժման իրավունքից իսպառ զրկված լինելու եւ դեղորայքի խիստ թանկացման պատճառով զանգվածորեն մահանալ հին, նոր ու նորագույն հիվանդություններից, ինչպես, օրինակ, սրտից, թմրադեղերից առաջացած բազում ախտեր եւ այլն, եւ մանավանդ՝ հոգեկան ընկճվածությունից ու լարումից կամ դեպրեսիաներից:

Բնորոշ է, որ այդ ամենը մի կարճ ժամանակամիջոցում հասցրեց այն բանին, որ խիստ նվազեց ազգաբնակչության բնականոն աճը, մարդու կյանքի միջին տեւողությունը եւ խիստ բարձրացավ մահացությունների թիվը...

Տասնամյակներ շարունակ իրենց ունեցած մեկը մյուսից ավելի կենսական ու անհրաժեշտ ձրի իրավունքներից զրկված մարդկանց մնաց միայն մի իրավունք մեռնելու իրավունքը, որից նրանք չեն ուզում օգտվել [illegible] ծախսերի պատճառով (եթե չեն ուզում դրանով արագացնել նաեւ իրենց հարազատների ու մտերիմների մահը):

Այդ դժբախտությունը կարելի է կանխել, քանի ուշ չէ, եթե դեղորայքի խիստ թանկության պայմաններում, գոնե բուժումը ձրի լիներ պոլիկլինիկաներում (էլ չեմ ասում հիվանդանոցներում).- ձրի, մանավանդ մեր մտավորականության համար, որը հիմա մեր ժողովրդի ամենից ընչազուրկ խավն է...

Բերեմ այդ պոլիկլինիկաներից մեկի՝ չորրորդ բուժ-սան-վարչության պոլիկլինիկայի օրինակը, որտեղ տասնամյակներ շարունակ ձրի բուժվում էին Հայաստանի գիտության, արվեստի, գրականության գործիչների, եւ արդյունաբերության, ժողովրդական տնտեսության հմուտ մասնագետների եւ ղեկավարների մեծ մասը (մոտավորապես 20 հազար հոգի):

Համարյա ձրի սեփականաշնորհումների, գողության, թալանի ու կաշառակերության հետեւանքով մի գիշերվա մեջ «բիրդան աղա» դարձած «հեղափոխական» միլիոնատեր գյադաները այդ պոլիկլինիկան «դասակարգային ցասումով» կոչում էին... «վերնախավի պոլիկլինիկա», եւ դա ճշմարիտ էր բառիս իսկական իմաստով, երբ մեր երկրում վերնախավ էին համարվում խելք, ձիրք, հմտություն ու տաղանդ ունեցողները եւ ո՛չ թե «փողով ուժեղ տղերքը», կամ Շեռոժները, որոնք այսօր, ի տարբերություն սովից ու հիվանդություններից հեծվող բարձր մտավորականության, համարյա թե «ծտի կաթո՞վ են սնվում», եւ նույնիսկ իրենց քիթը քոր գալու դեպքում միլիոններ ծախսում եւ գնում բուժվելու արտասահմանյան երկրների լավագույն բժիշկների մոտ... Դեղորայքի խիստ թանկացումն ու դրամով, իսկ ավելի ստույգ... դոլարներով բուժումը («փողով ուժեղ տղերքի» համար ծիծաղելիորեն էժան, իսկ ուսուցչի, դերասանի, գրողի կամ նույնիսկ ակադեմիկոսի համար համարյա անմատչելի) հասցրել են այն բանին, որ հիվանդները, նույնիսկ ծանր հիվանդները, բուժման փող չունենալու պատճառով պոլիկլինիկա չե՞ն գալիս, իսկ բժիշկներն ամաչում են փող պահանջել տասնյակ տարիներով իրենց հարազատ ու մտերիմ դարձած այդ «մեծապատիվ ու նշանավոր մուրացկաններից», որոնք իրենց հերթին, ամաչո՞ւմ են փող առաջարկել իրենց, համարյա թե հարազա՞տ բժիշկներին...

Ի դեպ, այդ բուժման գումարը նրանց մատչելի չէ նաեւ այն պատճառով, որ, ինչպես տարեց մարդկանց մեծ մասը, նրանք տառապում են միաժամանակ մի քանի խրոնիկական հիվանդություններից եւ ամեն պոլիկլինիկա մտնելիս պիտի այցելեն 5-6 բժշկի, որ նշանակում է պոլիկլինիկայից դուրս գալ մի ամսվա կենսաթոշակն այնտեղ թողած (իսկ պոլիկլինիկան դեռ բուժման սկի՞զբն է...):

Քանի որ դրամով բուժվելու անկարողության պատճառով պոլիկլինիկա հաճախող հիվանդների թիվը խիստ պակասել է, ուստի, բնականորեն, ավելորդ են դառնում նաեւ... բժիշկների մեծ մասը (որոնք պիտի ռոճիկ ստանային իրենց այցելող հիվանդների տված վարձի չնչին տոկոսների հաշվին), եւ պոլիկլինիկան կանգնում է փակվելու ռեալ հեռանկարի առաջ... այսինքն այն, ինչի համար արվում էր այս ամենը...

Չէ՞ որ պոլիկլինիկայի փակվելը որոշ «բիզնեսմեն»-ջոջերի բուն նպատակն է, իսկ քաղաքի կենտրոնում որեւէ բարեկարգ շենք «ձեռք գցելը» նրանց ամենի՞ց մեծ երազանքը (որովհետեւ այդ շենքում կարելի է բա[illegible] հիմնարկ՝ ասենք, կազինո, բիլիարդանոց եւ այլն.

Ի պատիվ մեր պոլիկլինիկայի ազնիվ եւ Հիպոկրատի երդումը պահած բժիշկների, պիտի ասեմ, որ նրանք (որոնց ստացածն առանց այն էլ չնչի՞ն գրոշներ են), պատրաստակամություն են հայտնում բուժել նույնիսկ ձրիաբար միայն թե մահից փրկեն իրենց այն հիվանդներին, որոնց համար տասնյակ տարիների ընթացքում համարյա տնային բժշկի նման մի բան են դարձել (այսինքն՝ բժշկի եւ հիվանդի փոխհարաբերության բարձրագո՞ւյն ձեւը): Բայց եթե այդ ազնիվ արարքը կամ զոհաբերության պատրաստակամությունը պատիվ է բերում նրանց, ապա բնավ պատիվ չի՞ բերում մեր առողջապահության նախարարությանն ու բուժական հիմնարկների պատասխանատու ղեկավարներին, որոնք պարտավոր են անհապաղ մտածել կյանքի եւ մահու պես կարեւոր այդ հարցի լուծման մասին...

Այդ հարցի լուծման ձեւերից մեկն այն է, ինչ արդեն մի քանի տարի ավել կամ պակաս հաջողությամբ իրագործում են մեր ստեղծագործական միությունների, գիտությունների ակադեմիայի եւ այս կամ այն հիմնարկ-ձեռնարկություններին պատկանող հանգստի տներն ու առողջարանները:

Այդ տների եւ առողջարանների ուղեգրերի գները թանկացան այնքան, որ նրանց բուն տերերը՝ գրողները, կոմպոզիտորներն ու գիտնականները բացարձակապես անկարող էին օգտվել այդ տներից, ապա նրանց սեփականատեր կազմակերպությունները ստիպված որոշեցին այդ տների խիստ թանկացած ուղեգրերի մի զգալի մասը հատկացնել մեր նորելուկ «կապիտալիստներին ու կալվածատերերին», որպեսզի դրանից գոյացած հասույթի հաշվին կարողանան գոնե օրվա մեջ մի տասը-տասներկու օրվա ձրի ուղեգրեր տալ այդ՝ իրենք իրենց սեփական տան մեջ վախվորած հյուրի պես զգացող մի բուռ մնացած մտավորականներին...

Կարծում ենք, այդ նույն ձեւով էլ կարելի է մեր պոլիկլինիկայում դրամով բուժվելու թեկուզ եւ ամենից բարձր գներով (նրանց համար այդ միեւնույն է) հնարավորություն (այսինքն ուղեգրեր) տալ մեր «փողի քսակներին», դրանից ստացված հասույթի հաշվին ձրի բուժվելու հնարավորություն ստեղծելով մեր երկրի նշանավոր, բայց... չքավոր ու ընչազուրկ այն մտավորականներին, որոնք այսօր զրկված են իրենց սեփական պոլիկլինիկայում բուժվելու հնարավորությունից... Եթե հնարավոր չէ ձրի կամ մեծ զեղչով բուժում ապահովել նրանց բոլորի համար, ապա այդ հնարավորությունն ապահովել գոնե պատերազմի ու աշխատանքի հաշմանդամների եւ խրոնիկական ծանր հիվանդություններից տառապող ու մեծ մասամբ տարեց հիվանդների համար:

Հարցի լուծման երկրորդ տարբերակն այն է, որ այդ պոլիկլինիկայում հնարավորություն տրվի (իհարկե, թանկ գնով) բուժվելու Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի պատգամավորներին, կառավարությանն ու նախարարություններին, ինչպես նաեւ Հայաստանի Հանրապետությունում ամրագրված օտարերկրյա կազմակերպությունների ու դեսպանատների անձնակազմին:

Այս տարբերակն ավելի նպատակահարմար է, որովհետեւ բուժ-սան-վարչության եւ պոլիկլինիկան, եւ հիվանդանոցը, եւ առողջարաններն ունեն համապատասխան մակարդակ, բժշկական որակյալ կազմ եւ հմուտ «խորհրդատու բժիշկներ» հրավիրելու հնարավորություններ:

Վերջապես, հեռանալով միայն չորրորդ վարչության պոլիկլինիկայի «վերնախավության» հարցից ասենք, որ եթե դա առայժմ անկարելի է; ապա խիստ անհրաժեշտ կամ համարյա պարտադիր է քաղաքի ամեն շրջանում (ինչպես նաեւ մարզերի կենտրոններում) գործող վճարովի պոլիկլինիկաների, հիվանդանոցների եւ առողջարանների կողքին անպայման ունենալ գոնե մեկական ձրի բուժման պոլիկլինիկա, հիվանդանոց, առողջարան, ինչպես այդ արվել ու արվում է իսկական կապիտալիստական երկրներում: Եվ ոչ թե մեր նման կիսա՞տ-պռատ կապիտալիզմի երկրում, ուր իսկական շուկայական հարաբերություններին փոխարինում է... «խուժան բազարը»:

Այդ կարելի է եւ լիովին հնարավոր է անել այն միլիոնանոց միջազգային օգնությունների ու վարկերի հաշվին (մանավանդ՝ բժշկական, որոնք համարյա ամեն տարի տրվում են Հայաստանին) մինչեւ հնարավոր լինի Հայաստանում եւս ստեղծել բժշկական ապահովագրության բնականոն, համապատասխան դրություն:

Բնական է, որ հարցի լուծման իմ նշած տարբերակները կարող են «սիրողական», ուստի եւ անիրագործելի լինել, ուստի եւ ես կխնդրեի, որ հարցի քննարկմանը մասնակցեն այս ասպարեզի համապատասխան մասնագետները եւ մասնագիտացված լրագրողները: Չէ՞ որ, կրկնում ենք, ամենից կարեւորը մարդն է, եւ եթե նա պիտի մեռնի սովից, հիվանդություններից եւ այլ աղետներից ու ախտերից, ապա ո՞ւմ են պետք ամենից վսեմ ու սրբազան գաղափարները այդ թվում նաեւ ազատ ու անկախ Հայաստանի գաղափարը:

(Ես էլ չեմ խոսում այն մասին, որ ամբողջ աշխարհի եւ մանավանդ ԱՄՆ-ի փորձը ցույց է տվել, որ փողով եւ վճարովի բժշկությունը միշտ եւ ամենից ահավոր ու հակամարդկային ոճիրներ է ծնում...):

Ուրեմն շտապենք,- քանի դեռ մեր դարավոր աղետներին ու օրհասներին դիմացած Հայաստանը չի դարձել մի մեծ ու համատարած գերեզմանոց...

ԳԵՎՈՐԳ ԷՄԻՆ

ՄԱՐԴՈՒ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐ

Երկխոսությունը կդյուրանա տեղեկատվության շնորհիվ

Մեքսիկայի Մերիդա քաղաքում մարդու իրավունքների պաշտպանության կազմակերպությունների չորրորդ համաժողովին, որ կազմակերպել էին ՄԱԿ-ի մարդու իրավունքների գերագույն հանձնակատարի գրասենյակը եւ Մեքսիկայի մարդու իրավունքների հանձնաժողովը, մասնակցում էին Հայաստանի ժողովրդավարության եւ մարդու իրավունքների ազգային կենտրոնի տնօրեն Վլադիմիր Կարմիրշալյանը եւ ՍԴ անդամ Ալվինա Գյուլումյանը: 125 մասնակիցները ներկայացնում էին փարիզյան սկզբունքները որդեգրած 75 ազգային հաստատություններ, մի շարք ոչ կառավարական եւ 5 միջազգային կազմակերպություններ:

Մարդու իրավունքների ազգային հանձնաժողովի կամ օմբուդսմենների ինստիտուտի պես հաստատությունների ստեղծման մեխանիզմների մասին մեր Սահմանադրության մեջ հոդվածներ չեն ամրագրված: Եթե օմբուդսմենները միջնորդ են հասարակության եւ իշխանության միջեւ, լսելի են դարձնում հասարակության ձայնը, ապա ազգային հաստատությունները գլխավորապես զբաղվում են ուսուցման խնդիրներով, փորձում են ստեղծել մարդու իրավունքները լայնորեն պաշտպանող իրավական դաշտ: Համաժողովի նպատակը այս երկու գործառույթները համատեղելը եւ կառույցների ամբողջացումն էր: Ըստ կենտրոնի տնօրենի, մենք պետք է կարողանանք հասկանալ աշխարհում գոյություն ունեցող մեխանիզմները, իսկ յուրաքանչյուր ազգային կառույց ստեղծելուց պետք է հաշվի առնել տվյալ երկրի ավանդույթները, մտածելակերպը: Այցելությունն օգտակար էր տարբեր երկրների փորձին ծանոթանալու հնարավորության առումով: Սահմանադրությունից դուրս իրավական դաշտի մշակման մեկնարկի հիմք կարող է ծառայել նաեւ ինստիտուտների հաստատման նախագահական հռչակագիրը:

ՀՀ ԱԳՆ, ԵՊՀ եւ ՄԱԿ-ի գրասենյակի հովանու տակ 2 տարուց ի վեր հիմնված ժողովրդավարության եւ մարդու իրավունքների ազգային կենտրոնը հոկտեմբերից ունի անկախ կարգավիճակ: ՄԱԿ-ի փախստականների գերագույն հանձնակատարի հետ ստորագրած համագործակցության պայմանագիրը շարունակվում է, սակայն այսօրվա ֆինանսական դժվարությունների պատճառով իրենց հատկացվող միջոցները որոշ չափով կնվազեն: Դառնալով անկախ՝ կենտրոնը հնարավորություն է ստանում համագործակցելու ավելի մեծ թվով միջազգային կազմակերպությունների հետ: Մերիդայում արդեն երկխոսություն է սկսվել Դանիայի, Մեքսիկայի մարդու իրավունքների ազգային հանձնաժողովների հետ: Հաջորդ տարվա սկզբին վերջիններս հավանաբար կայցելեն Հայաստան: Նամակ-առաջարկ է ստացվել Հոլանդիայից: Բանակցություններ են տեղի ունեցել օմբուդսմենների միջազգային ինստիտուտի նախագահ Մարտին Օսբինգի հետ: Հավանաբար մինչեւ այս տարվա վերջը կենտրոնը կանդամակցի կազմակերպությանը, որի մեջ մտնում են 85 երկրներ: Մեր հանրապետությունում համապատասխան իրավական դաշտի բացակայության հետեւանքով Հայաստանի ազգային կենտրոնը անդամակցելու է ոչ թե քվեարկության, այլ ընկերակցական իրավունքով: Ի դեպ, հայաստանյան կենտրոնը համապատասխանում է օմբուդսմենների ինստիտուտի առաջադրած 6 աստիճանակարգերից երկրորդին:

Վերագրանցվելուց հետո կենտրոնի ստեղծած խորհրդակցական հանձնախմբում հրավիրեցին հանդես գալու 10-ից ավելի հասարակական կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ: Հետագայում կներգրավեն նաեւ ներկայացուցիչներ միջազգային կազմակերպություններից, Ազգային ժողովից, կրոնական, ազգային փոքրամասնություններից: Միավորումը նպատակ ունի առաջին հերթին թափանցելի դարձնել գործունեությունը, երկրորդ, համագործակցել մարդու իրավունքներով զբաղվող մոտ 50 կազմակերպությունների հետ: Ուժերի համադրումը հնարավորություն կտա գիտելիքներ հաղորդել եւ օգտակար լինել բնակչության ավելի խոցելի զանգվածների: Մյուս տարվա դեկտեմբերի 10-ին լրանում է մարդու իրավունքների համընդհանուր հռչակագրի 50-ամյակը: Ժողովրդավարության կենտրոնի տնօրենի կարծիքով՝ անհրաժեշտ է, որ 20-ից ավելի միջազգային փաստաթղթերի միացած մեր պետությունը միանա նաեւ մարդու իրավունքների հռչակագրին: Հասարակական կազմ[illegible] [illegible] բուղը, որ իրենց վրա են վերցնում մոնիտորինգի ծանրությունը, ստեղծում հռչակագրի դրույթների իրագործման համապատասխան մեխանիզմներ, հետեւում, թե որքանով է իշխանությունը կատարում իր քաղաքացիների իրավունքների պաշտպանությունը: Այս իրավունքներին երկուստեք տեղյակությունը կնպաստի երկխոսության դյուրացմանը:

ԱՆՈՒՇ ԳԱԼՍՏՅԱՆ

Դիլիջանի կանանց համաժողովը փոքր-ինչ հուսադրող էր

Որ մենք այսչափ քաղաքականացված ենք՝ քաղցր կյանքից չէ: Որ մեզանում արդեն ոչ նորմալ կարող է համարվել հասարակական, քաղաքական կազմակերպությունների թիվը, նույնպես լավ օրից չէ: Իսկ երբ կանանց կազմակերպությունները չորս տասնյակի են հասել, ուրեմն մեզանում առկա բազում հիմնախնդիրներն սկսում են կանացի դեմք ցույց տալ, ինչպես, ասենք, աղքատությունն ու գործազրկությունը: Սնկի պես աճող կազմակերպություններից շատերը եթե ի վերջո վերածվում են սոսկ օգնություն բաշխողների, ապա քչերին է հաջողվում հաստատ մնալ գաղափարական հողի վրա, իրենց որդեգրած սկզբունքներից աննահանջ: Կանանց հանրապետական խորհուրդը (ԿՀԽ), որ ամենաերկարակյացներից է, օրինակ, մեր դժվարին կյանքի վերիվայրումներում պահպանեց այն, ինչ իրեն հարազատ էր: Եվ այսօր էլ չի «հաշտվում» իր գործունեության ակտիվ դաշտը մայրաքաղաքով սահմանափակելու հետ, քանի որ երբեմնի գործունյա շրջանային կազմակերպությունները, հասկանալի պատճառներով, կորցրել են նախկին եռանդը:

Մենք դեռ լավ ենք հիշում սոցիալիզմի օրոք վերեւից պարտադրվող կանանց իրավահավասարությունը, գոնե առերեւույթ խտրականություն չկար եւ հասարակական կյանքին կանանց մասնակցությունը «հաստատուն պլեոնով» պահպանվում էր: Իսկ այսօր տարօրինակ մի օրինաչափությամբ որքան ավելի են սոցիալ-կենցաղային հոգսերը ծանրանում կնոջ ուսերին, այնքան նա հեռանում է ակտիվ հասարակական կյանքից: Բայց դրանից այդ բեռը հո չի՞ թեթեւանում: Հիմա իրավահավասարություն չի պարտադրվում, ուրեմն պիտի դրան հասնել: Այս առումով, մարզերի համայնքների կանայք չեն կարող «մրցել» մայրաքաղաքային կանանց հետ, քանի որ կենցաղը գավառում զորեղ բան է, սակայն ԿՀԽ-ն չի նահանջում, եւ օրերս Դիլիջանում կայացած կանանց քաղաքային կազմակերպության համաժողովը փոքր-ինչ հուսադրող էր: Քաղաքի ամենատարբեր բնագավառների կին-ներկայացուցիչների (կային նաեւ գործազուրկներ) համար հետաքրքիր էր ԿԽՀ-ի նախագահ տիկին Նորա Հակոբյանի՝ «Համայնքի զարգացումը եւ կանայք» թեմայով զեկուցումը, որտեղ նա կարեւորեց կանանց հիմնահարցերի լուծման, կարգավիճակի բարձրացման, նրանց իրավունքներն ու շահերը հանրապետության օրենսդիր եւ գործադիր մարմիններին ներկայացնելու, ՄԱԿ-ի փաստաթղթերի հիմնադրույթներն ազգային ծրագրերում ներառելու, ինչպես նաեւ համայնքների զարգացման գործում կանանց ակտիվ ներգրավման խնդիրները, նշելով, որ կանանց դիլիջանյան կազմակերպությունը պիտի վերագտնի իր նախկին եռանդը:

Ճիշտ է, բուռն քննարկումներ չեղան համաժողովում (գուցե «մեղավորը» նաեւ ցուրտ դահլիճն էր), եւ «միջին տարիքը» ծանրախոհ լռություն էր պահպանվում (լռությունն էլ համաձայնության նշան է), սակայն դրա փոխարեն աշխույժ էին երիտասարդ աղջիկները, որոնք շահագրգռված էին կանանց իրավունքների իմացությամբ:

Համաժողովը նաեւ կազմակերպական հարցեր քննարկեց եւ Դիլիջանի կանանց քաղաքային խորհրդի նոր նախագահ ընտրեց գործարար կին Սուսա Ծատուրյանին:

ԳԱՅԱՆԵ ԹԱՄԱՄՅԱՆ

ԱԶԳ

միջազգային

Սկիզբը էջ 1

Թուրքական հեռուստատեսության թղթակիցը Թեհրանում նրան է ուղղել հետեւյալ հարցը. «Ձեր կարծիքով Սիրիան ու Լիբանանը ի՞նչ նկատառումներով են կասեցրել Կիպրոսի առնչությամբ Թուրքիայի պատրաստած բանաձեւի նախագծի մուտքը գագաթաժողովի օրակարգ»: Դենքթաշը ասել է. «Ինչ արած, դա նրանց իրավունքն է: Պարզապես գագաթաժողովում լարվածության մեջ է պահել նրան: Թեեւ նա Անկարայի օդանավակայանում, ամփոփելով իր թեհրանյան գործունեության արդյունքները, ասաց, որ լարվածության մասին տեղեկությունները շինծու են, որեւէ կապ չունեն իրականության հետ եւ ինքը Թեհրանից մեկ օր շուտ եկավ, որովհետեւ մեկ օր շուտ էր մեկնել, համենայն դեպս նրա խոսքերը թուրք լրագրող- զգալի զայրացրել է նաեւ Արաբական լիգայի գլխավոր քարտուղար Աբդուլմագիդը, որ եգիպտացի դիվանագետ է: Ինքն էլ պատասխանել է Թուրքիայի կողմից Սիրիային ուղղված «ահաբեկչությանն աջակցելու» մեղադրանքներին եւ ըստ «Հյուրիյեթի», գագաթաժողովում իր խոսքն ուղղել է թուրքական պատվիրակությանը, ասելով. «PKK-ն Սիրիայի խնդիրը չէ, այլ ձեր խնդիրն է:

ԻՍԼԱՄԱԿԱՆ ԳԱԳԱԹԱԺՈՂՈՎ

«Սառը ցնցուղ Իրանում»

ցավալի է, որ նրանք Թուրքիային թշնամանալու մղումով Կիպրոսի մահմեդական թուրքերին են պատժում»:

«Ազգը», անդրադառնալով Իսլամական 8-րդ գագաթաժողովի աշխատանքներին, փորձել էր ցույց տալ, թե թուրքական զինված ուժերի պարբերական ներխուժումները Հյուսիսային Իրաք եւ թուրք-իսրայելական ռազմական սերտ համագործակցությունը ինչպիսի անախորժություններ են պատճառում Սուլեյման Դեմիրելին: Վերջինիս անսպասելի վերադարձը Անկարա, երբ գագաթաժողովը շարունակում էր աշխատանքները, կարծում ենք, ոչ միայն ամբողջացնում է անախորժությունների մասին մեր պատկերացումները, այլեւ լուրջ հիմքեր է տալիս տարածաշրջանում թուրքական պետության մեկուսացման ենթադրությունների համար: Դեմիրելը նախատեսված ժամկետից մեկ օր շուտ վերադառնալով Անկարա, փաստորեն լքեց գագաթաժողովը: Դա, ինչ խոսք, դեռ Թուրքիայի մեկուսացում չէ, բայց որ Իսլամական համաժողովը մեկուսացրել է Դեմիրելին, ակնհայտ է: Առավել ակնհայտ է հակաթուրքական մթնոլորտը, որ գա- ներին չբավարարեցին: Վերջիններս փորձեցին ճշտել, թե գագաթաժողովի եզրափակիչ հայտարարության մեջ Թուրքիայի ռազմական գործողությունները եւ թուրք-իսրայելական համագործակցությունը դատապարտվելո՞ւ են, թե՞ ոչ: Դեմիրելի պատասխանը միանշանակ էր. «Ամենայն հավանականությամբ, սակայն մենք մեր հերթին հակազդել ենք դրան եւ ձեւավորել համապատասխան ընդդիմություն»: Իսկ «Նախագահ Խաթեմիի՝ Թուրքիային ուղղված քննադատությունները Ձեզ հիասթափություն չե՞ն պատճառել», հարցին Դեմիրելը պատասխանեց. «Նրանք մեզ նոր չեն քննադատում, նրանց քաղաքականությունն Իսրայելի նկատմամբ հայտնի է»:

Դեկտեմբերի 11-ին թուրքական «Հյուրրիյեթ» թերթը Դեմիրելի անակնկալ վերադարձը ընթերցողներին ներկայացրեց «Սառը ցնցուղ Իրանում. Դեմիրելն ընդհատեց ծրագիրն ու շտապեց Անկարա» խորագրով, իսկ «Միլլիեթը» նույն հարցին անդրադարձավ «Հաֆեզ Ասադի վրա զայրացավ ու վերադարձավ» խորագրով: Ըստ երեւույթին, բացի Սիրիայի նախագահից, Դեմիրելին եթե դուք կարծում եք, թե հարցը կարող եք լուծել ռազմական գործողությունների միջոցով, ապա չարաչար սխալվում եք»: Խոսքը տվյալ դեպքում Հյուսիսային Իրաքում ծավալվող գործողությունների մասին է, որոնք բուռն դժգոհություն են առաջացրել արաբական աշխարհում: Ինչ վերաբերում է թուրք-իսրայելական ռազմական համագործակցությանը, ինչը արաբական երկրների կողմից խիստ դատապարտվել է: Ի դեպ Թուրքիան այդ համագործակցությունը ռազմավարական բնագավառի համագործակցությամբ ամրապնդելու պատրաստակամություն է ցուցաբերում: Թուրքական «Ենի Յուզըլ» թերթի տվյալներով, օրերս Թուրքիան Իսրայել է գործուղում զինվորական մի պատվիրակություն, որպեսզի ռազմավարական համագործակցության պայմանագիր ստորագրվի երկու երկրների միջեւ: Այլ կերպ ասած, Թուրքիան հետամուտ է լինում տարածաշրջանում իր որդեգրած քաղաքականությանը: Մնում է հուսալ, որ արաբական երկրները հետամուտ կլինեն իրենց դիրքորոշմանը, որ առավելագույնս դրսեւորվեց Իսլամական 8-րդ գագաթաժողովում:

Շուկայագիտության սայթաքումներն աննկատ չեն անցնում

Վաճառահանվող ապրանքատեսակներից շատերը արագորեն անհետանում են վաճառասեղաններից: Այսօր Ֆրանսիայում գրեթե ոչ ոք չի հիշում 80-ական թթ. վերջերին թողարկված մանուշակի, շուշանի եւ վարդի բուրմունքով մածունները: Մոռացվել է նաեւ տղամարդկանց սեռական կարողությունն իբր ուժեղացնող գարեջուրը: Այդ ապրանքատեսակները մեծ խանութների վաճառասեղաններին վեց ամիս էլ չդիմացան: Ինչպես նշում է Ֆրանսիայի ստանդարտ բարձրագույն դպրոցի պրոֆեսոր Ժան Նոել Կապֆերերը, շուկայագիտության սայթաքումներն առավել զգալի են մասնավորապես ավտոմոբիլաշինության բնագավառում, քանի որ այնտեղ գովազդումը եւս մեծ ծավալ է զբաղեցնում: Այստեղ վերջին լուրջ սայթաքումներից մեկը A դասի փոքրիկ «Մերսեդեսի» գովազդն էր: Լայնորեն տարփողված այդ ավտոմեքենան այս տարվա հոկտեմբերի 21-ին Ստոկհոլմի օդանավակայանում, առաջին իսկ փորձարկման ժամանակ ոլորապտույտ կատարելիս շրջվեց, երբ ընթանում էր ընդամենը 60 կմ/ժամ արագությամբ: Շուկայագիտության այս ձախողումների պատճառն այն է, որ չափից ավելի գովազդելը հաճախ վնասակար է դառնում: Հագեցած շուկայում մրցակցելու համար խոշոր ֆիրմաները, որոնք 1996 թ. ներկայացրին նորույթների 56 տոկոսը, նախընտրում են գտնել ազատ ոլորտներ: Այսպես, վերջերս Ֆրանսիայում վաճառքի հանվեցին անուշահոտ ծեփեր, այսպես կոչված պրեմիքսներ (սպիրտից եւ սոդայից պատրաստված պատրաստի կոկտեյլներ) եւ հեղուկ «առողջարար մածուններ»: Այս «նորույթները» ավելի թանկ են իրենց ավելացված արժեքի պատճառով: Բայց իրականում դրանք մեծ մասամբ կեղծ նորույթներ են, որոնք չեն կարողանում սպառող գտնել:

Ինչպես նշում է «Էքսպրես» հանդեսը, շուկայագիտության մեջ հարկավոր է մանավանդ խուսափել կտրուկ փոփոխություններից: «Պեպսի կոլայի» դեմ կատաղորեն մրցակցող «Կոկա կոլան», որն աշխարհի 155 երկրում օրական վաճառում է 300 մլն շիշ ըմպելիք, 1985 թ. մայիսին «Կոկա կոլայի» 99-ամյակի առթիվ վաճառքի հանեց New Coke ըմպելիքը, որը նախկին «Կոկայի» փոփոխված տարբերակն էր: Ֆիրման ստացավ 60 հազար բողոքի հեռախոսազանգ եւ վիրավորական նամակ, Ատլանտայի եւ Չիկագոյի փողոցներում ցույցեր անցկացվեցին, նախկին «Կոկա կոլայի» սեւ շուկա ի հայտ եկավ, իսկ New Coke-ի վաճառքը կտրուկ նվազեց: Նոր ապրանքանիշի վաճառահանումից երեք ամիս անց նախկին «Կոկա կոլան» կրկին հայտնվեց խանութներում: Ինչպես նշում է Ժան Նոել Կապֆերերը, ֆիրմայի սխալը ոչ թե ավանդական ըմպելիքի փոփոխումն էր, այլ սպառողների անտեսումը, որոնք ուզում էին ընտրության հնարավորություն ունենալ:

Հանրահայտ BIC ֆիրման եւս զերծ չմնաց սխալից, երբ 1980-ական թթ. վերջերին օծանելիք վաճառքի հանեց: Էժան գրիչներով, ածելիներով եւ վառիչներով հայտնի դարձած ընկերությունը դրանով միայն վնաս հասցրեց իր վարկին: Բենզակայաններում եւ ծխախոտի կրպակներում վաճառքի հանված էժանագին օծանելիքը չգրավեց գնորդներին եւ երեք տարվա ապարդյուն փորձերից հետո, 1992 թ. Ֆրանսիայում հանվեց վաճառքից: Ներկայումս BIC օծանելիքը վաճառվում է միայն արտասահմանում: Մասնագետների կարծիքով, վաճառքի հանելով ընդամենը մեկ բուրմունք ունեցող օծանելիք, ֆիրման մարդկանց փաստորեն առաջարկում էր դեզոդորանտ: Երեք տարում BIC-ի ներդրած 250 մլն ֆրանկը ոչինչ չփոխեց:

Շուկայագիտության սայթաքումները միայն մասնավոր ձեռնարկությունների մենաշնորհը չեն: 1986 թ. Ֆրանսիայի ֆինանսների նախարարությունը շրջանառության մեջ դրեց նոր 10 ֆրանկանոցներ, որոնք պետք է փոխարինեին հաճախակի կեղծվող նախկին մետաղադրամներին: Բայց ընդամենը մի քանի ամիս անց, 1987 թ. փետրվարի 28-ին նոր մետաղադրամները հանվեցին շրջանառությունից, քանի որ տարեցները եւ երեխաները գույնի եւ չափի պատճառով դրանք շփոթում էին կես ֆրանկանոցի հետ: Այս կոպիտ սխալի պատճառով Փարիզի դրամահատարանի տնօրենը պաշտոնազրկվեց, իսկ հարկատուները զգալի գումարներ վճարեցին: Ավելորդ 10 ֆրանկանոցների թողարկման վրա ծախսվել էր մոտ 220 մլն ֆրանկ: Նույնիսկ դրամագետների համար դրանք հետաքրքրություն կներկայացնեն հազիվ մեկ դար հետո, նշում է դրամագետ Լորան Շմիտը: Ֆինանսների նախարարությունը ժողովրդին երեք ամիս տվեց մետաղադրամները փոխելու համար, մինչդեռ նման դեպքերում մի քանի տարի է տրվում: Այսօր էլ բազմաթիվ ավելորդ 10 ֆրանկանոցներ մնացել են ֆրանսիացիների քսակներում: Դա 20-րդ դարում Ֆրանսիայի խոշորագույն վրիպումներից մեկն էր:

Պատրաստեց
ՊԵՏՐՈՍ ԲԵՐԲԵՐՅԱՆԸ

ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆ

Ռուսաստանը եւ Վրաստանը «բոլոր ջանքերը կներդնեն բարդությունները վերացնելու» համար

ՄՈՍԿՎԱ, 11 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ռուս-վրացական համագործակցության որոշ ուղղություններում ծագած որոշակի լարվածությունը «հակասում է երկրների եւ ժողովուրդների ավանդական բարեկամության եւ փոխըմբռնման բնույթին ու ոգուն»: Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի, այդ մասին ասված է այսօր ՌԴ արտգործնախարարության տարածած համատեղ հաղորդագրության մեջ, որը վերաբերում է Թբիլիսիում Վրաստանի նախագահ Էդուարդ Շեւարդնաձեի եւ ՌԴ փոխվարչապետ Վալերի Սերովի միջեւ վերջերս կայացած հանդիպմանը:

Հանդիպման ընթացքում տեղի է ունեցել մտքերի փոխանակություն քաղաքական, տնտեսական, ռազմական, սահմանային եւ երկկողմ համագործակցության այլ հարցերի շուրջ: «Կողմերը հայտարարեցին, որ բոլոր ջանքերը կներդնեն առկա բարդությունների վերացման համար», նշված է հաղորդագրության մեջ:

Մասնավորապես, մատնանշվում է փաստաթղթում, հաջողվել է հանել այն սրությունը, որ վերջին ժամանակներս ի հայտ էր եկել սահմանային հարցերում: «Պայմանավորվածություն է ձեռք բերվել Դարյալի կիրճում երկու պետությունների սահմանապահների տեղաբաշխման վայրերի, ինչպես նաեւ սահմանային հարցերի շուրջ միջկառավարական աշխատանքային խմբի նիստ անցկացնելու մասին՝ այս բնագավառում խնդիրների ողջ համալիրը քննության առնելու համար»:

Հանդիպման մասնակիցները նշեցին, որ «երկկողմ տնտեսական հարաբերությունների ներկայիս մակարդակը չի համապատասխանում երկու երկրների շահերին եւ նրանց պոտենցիալ հնարավորություններին»: Այս առնչությամբ ընդգծվել է Վրաստանի տարածքով գազամուղի գծման շուրջ ձեռք բերված պայմանավորվածությունների կարեւորությունը:

Կողմերը պայմանավորվեցին նաեւ շարունակել ռազմատեխնիկական համագործակցությունը եւ քննության առան այս բնագավառին վերաբերող մի շարք գործնական հարցեր:

Նշելով «Ռուսաստանի միջնորդությամբ վրաց-օսական հակամարտության կարգավորման դրական դինամիկան», կողմերն ընդգծեցին «խոր անբավարարվածությունը» վրաց-աբխազական բանակցությունների կացության առթիվ: «Կողմերի կարծիքով, նշվում է հաղորդագրության մեջ, առաջնահերթ խնդիր է մնում այն, որ կողմերը, հենվելով Ժնեւի հանդիպման արդյունքների վրա, կոնկրետ պայմանավորվածությունների հանգեն լիամասշտաբ կարգավորման սկզբունքային հարցերի շուրջ, ձեռնարկեն անհետաձգելի եւ վճռական միջոցներ, որոնք կերաշխավորեն գաղթականների կազմակերպված վերադարձի գործընթացի վերսկսումը»:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Լիբանանում պայթեցվել է ՄԱԿ-ի ժամանակավոր ուժերի կենտրոնը

ԷԼ ՔՈՒՎԵՅԹ, 11 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Անհայտ անձինք Յաթըր հարավլիբանանյան գյուղի մոտակայքում պայթեցրել են Լիբանանում ՄԱԿ-ի ժամանակավոր ուժերի կենտրոնը: Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի, այդ մասին հայտարարել է խաղաղարար զորախմբի հրամանատարությունը: Պայթյունի ժամանակ կառուցվող շենքում մարդիկ չեն եղել, ուստի եւ բարեբախտաբար միջադեպը մարդկային զոհեր չի խլել: Խոսքը առաջին ահաբեկչական գործողության մասին է, որն անմիջականորեն Լիբանանում ՄԱԿ-ի զինված ուժերի դեմ է ձեռնարկվել դրանց գործունեության գրեթե 20 տարվա ընթացքում, որոնք ստեղծվել են 1978 թվականին: Դրանք հիմնվել են ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի 425 բանաձեւին համապատասխան, որպեսզի հետեւեն իսրայելական զորքերի դուրսբերմանը Հարավային Լիբանանից եւ խաղաղության ու կայունության ապահովմանը տարածաշրջանում: Ներկայումս Լիբանանում ՄԱԿ-ի ժամանակավոր ուժերում գտնվում է 4500 զինծառայող 9 երկրից:

ՉԺՀ-ն սիրաշահում է հրեաներին

Չինաստանը մտադիր է հուդայականությունը ներառել երկրում պաշտոնապես ճանաչված կրոնների ցանկում, որի կազմում են բուդդայականությունը, դաոսիզմը, իսլամը, կաթոլիկությունն ու բողոքականությունը: Չինաստանում հուդայականություն է դավանում ընդամենը 5000 մարդ, այնպես որ այդ քայլով Պեկինն ուզում է հաճոյանալ մանավանդ ԱՄՆ-ի հրեական համայնքին, որն էական դեր է խաղում Տիբեթի խնդրում:

«ԷՔՍՊՐԵՍ»

Ինտերնետն ափի մեջ

«Ալկատելը» ֆրանսիական այն խոշորագույն ֆիրմաներից է, որ ներկայումս գործունեություն է ծավալում Հայաստանում: Նրա գործունեությանը մենք անդրադարձել ենք «Ազգի» հոկտեմբերյան համարներից մեկում: Ֆրանսիական մամուլի ամսական ընտրանու առանձին հրատարակության մեջ ներկայացվող նյութը պատմում է ֆիրմայի նոր աշխատանքներից մեկի մասին:

«Ալկատել» ֆիրման հաշվիչ տեխնիկայի գործադրման առաջնեկն է եւ հեռակապի բնագավառում աշխարհում առաջին տեղը զբաղեցնող ձեռնարկությունը: Մտադիր լինելով պահել առաջնությունը հեռատեղեկատվության բնագավառում, «Ալկատելը» թողարկել է նորույթ՝ հեռախոսահամակարգիչ, որի շնորհիվ հնարավոր է միանալ Ինտերնետին գտնվելով երկրագնդի ցանկացած կետում: Ըստ որում, դրա համար այլեւս չկա ավանդական համակարգչի կարիքը: «Ալկատելի» հեռախոսը ցանցին է միանում ակնթարթորեն: Բավական է միայն մատով դիպչել զգայուն էկրանին, եւ կարելի է պատվիրել, ասենք, կինոյի տոմս Անգլիայում կամ ընթրիք տուն հասցնելու նախապայմանով, էկրանին հնարավոր է տեսնել Նյու Յորքում ցուցադրվող հնագույն գրքերը, տեղեկություն ստանալ աշխարհի ցանկացած վայրի եղանակի մասին: Արտասովոր հեռախոսը թույլ է տալիս օգտագործել Ինտերնետի բոլոր հնարավորությունները: Միաժամանակ այն ունի բարձրակարգ սարքի բոլոր որակական հատկանիշները: Նրա մեջ զետեղված է ընդգրկուն տեղեկատու, ավտոմատ-քարտուղար, որ պատասխանում է, գրանցում ասելիքը եւ զանգահարողի հեռախոսահամարը: Հեռախոսի առավելություններից մեկն էլ այն է, որ խոսելիս ձեռքերն ազատ են լինում, եւ դուք կարող եք հանգիստ գրառել հաղորդվող տեղեկությունը:

Տեխնիկական այս փոքրիկ հրաշքի գլխավոր արժանիքներն են արագությունը, կառավարման դյուրությունը, անվտանգությունը: Նորույթի հեղինակները հույսով են, որ մուլտիմեդիայի միջոցների շարքում մինի հեղափոխություն առաջացրած այս սարքն իր որակական հատկանիշներով կցրի դրանց նկատմամբ սպառողների անվստահությունը: Նոր ապարատի գործածումը փոփոխություններ կառաջացնի յուրաքանչյուրի կյանքում եւ աշխատանքային նոր հմտություններ կհաղորդի: Web phone անունով նորույթի գինը չի գերազանցի 3000 ֆրանկը (545 դոլար): Վաճառքի կհանվի 1998-ի ապրիլից: «Ալկատել» ֆիրման հույսով է, որ այն միջազգային հաջողություն կունենա: Ենթադրվում է, որ 1998-ին կվաճառվեն 500 հազար հեռախոսներ, իսկ հաջորդ տարի այդ թիվը կքառապատկվի:

Ա. Գ.

ԱԶԳ

Մշակույթ

Երգչախումբ: Խմբերգային երգեցողություն: Այսինքն՝ միասին երգելու արվեստ: Արվեստ, որն իր ներկապնակի նման հազարավոր գույներ, երանգներ, ելեւէջներ ու էլի շատ հարստություններ է պարունակում: Արդյունքը՝ ժողովրդի հոգու հարստությունն ու էությունը, ազգային մտածողությունը, անհուն աշխարհը:

Աղջիկը կուժն առավ ու գնաց սարը ջուր բերելու: Ոտաբոբիկ էր, ոտքը փուշ մտավ, հանեց ու ժպիտով նորից շարունակեց ճանապարհը, ժպիտով, որովհետեւ աղբյուրի մոտ Նա էր սպասում իրեն: Ժպիտով, որովհետեւ սրտի, հոգու թրթիռը ուրիշ բան էր հուշում նրան: Ժպտում են բոլորը, կատարման ժամանակ

«Հովեր» երգչախմբի ամեն մի կատարած գործ իր թրթիռն ունի

ղեկավարը՝ խմբավար Սոնա Հովհաննիսյանը եւ իր «Հովեր» երգչախմբի 24 երգիչները: Ժպտալով սիրում են, ժպտալով թախծում: Կյանքն է այդպիսին, պետք է ժպտալ, հաղթահարելու համար: Եվ հետաքրքրականն այն է, որ ամեն մի ստեղծագործություն՝ իտալացու, թե հայի, ռուսի, թե անգլիացու, «Հովերի» կատարմամբ հնչում է յուրօրինակ, ստեղծողի մտածողությանն ու արտահայտչամիջոցներին համապատասխան:

Իսկ ինչո՞ւ «Հովեր»: Հովեր, որովհետեւ առաջին հերթին Կոմիտասից է գալիս: Հետո ամեն մեկը՝ երգչախմբի յուրաքանչյուր անդամ հով է, անհատականություն: Եվ իրենց արածն էլ հովի նման մի բան է, որը թափանցում է լսողի հոգու, սրտի մեջ ու մնում նրա հետ:

Ամեն մի գործ իր հնչողությունն ունի, իր թրթիռը, իր ելեւէջը, եթե կուզեք իր համն ու հոտը: Սկսեցին այն ժամանակ, որ մենք բոլորս սառնամանիքում էինք ապրում եւ մեր լույսի ու տաքության աղբյուրը չոր սպիտն ու մոմն էր: Ոչ մի բանի ուշադրություն չդարձնելով երգում էին ու երգում, միայն թե միասին լինեին ու իրենց ուզածն ստացվեր, խմբավարի ցանկությունն իրականանար:

Անցյալ տարի էր. ստացան Բրիտենի «Գթասրտություն» կանտատի պարտիտուրը եւ այնպիսի ջանադրությամբ պատրաստեցին, այն էլ 18 հոգով... Երեւի իրենք էլ չէին սպասում: Բայց ձայնագրությունը հիանալի ստացվեց, եւ կատարումն արտակարգ էր բրիտենյան փառատոնում:

Սակայն օրվա պահանջը խմբի վրա շատ է ազդում, ոչ աղջիկների, այլ տղաների խմբի վրա: Նրա կազմն անընդհատ փոխվում է: Շատերը մեկնում են այլ երկրներ աշխատանք փնտրելու կամ սովորելու, շատերն էլ «Հովերի» հետ չեն համակերպվում: Այդպես էլ է լինում, կյանք է: Կարեւորն այն է, որ ոճակի եւ պրոֆեսիոնալիզմի առումով վերընթաց աստիճանական շարժում է նկատվում, որն էլ անվերապահորեն ազդում է ընդհանուր մակարդակի վրա:

«Հովերի» համերգը երգարվեստի մի բեմադրություն է, ներկայացում, որ ելնում է կատարվող ստեղծագործության բովանդակությունից ու երաժշտությունից, որը շատ քիչ է հանդիպում մեզանում: Իհարկե, աշխարհում այսպիսի բաներ շատ են արվում, բայց «Հովերն» այնպես է ներկայացնում, կարծես իրենցն է, իրենք առաջինն են, իրենց ստեղծածն է: Այստեղ է հենց ողջ գաղտնիքը. ամեն ինչ սրտով ու հոգով է արվում, անմնացորդ նվիրվածությամբ, իբրեւ կյանքի գործ:

Հինգ տարիների ընթացքում կատարված 80 ստեղծագործություններից է եւ Արթուր Հոնեգգերի «Մեռյալների պարը» օրատորիան, որի առանձին համարներն արդեն դրամատուրգիական ամբողջություն են կազմում, եւ «Հովերն» էլ փորձել է այդ տեսքով ներկայացնել: Ի դեպ, Հոնեգգերի օրատորիան մեծ կազմի համար է գրված, չնայած կոմպոզիտորի ամենակամերային ստեղծագործությունն է: Հետաքրքրականն այն է, որ խումբը եւ ղեկավարը միայն կատարումից հետո են տեղեկացել, որ ինքը՝ հեղինակն էլ, այդպիսի պատկերացումներ է ունեցել, որ այն պետք է հնչի ժեստերի, շարժումների ուղեկցությամբ, որոնք խորհրդանշան են եւ ոչ թե ինքնանպատակ: Խորհրդանշան՝ սիրո, հավերժության, նվիրումի:

Բացի խմբավարական ծիրից, Սոնա Հովհաննիսյանը նաեւ հիանալի ձայնի է տիրապետում, բայց չի երգում: Իր խոսքերով ասած՝ շատ է վախենում երգել: Վախենում է երգիչներից, վախենում է մարդկանցից:

Սոնան բազմաթիվ ծրագրեր ունի, իհարկե, երգչախմբի հետ, որի հետ

պիսի մեկենասներից էր «Կրթական նախաձեռնություն» բարեգործական միությունը ի դեմս տիկին Արաքցյանի եւ Վահագն Գրիգորյանի, որոնք իրենց միջոցները վստահեցին 18-24 տարեկան պատանիների այն դեպքում, երբ մեկենասներից շատ-շատերն իրենց միջոցներն այլազան ասպարեզներում են ներդնում: Իսկ երգչախմբի, կամ, ընդհանրապես, երաժշտախմբերի համար ներդնողները քիչ են: Կոմպոզիտոր Ռոբերտ Ամիրխանյանի ջանքերի շնորհիվ էր նաեւ, որ «Հովերը» մեկնեց Իտալիա եւ պատվով կատարեց իր առաքելությունը, հիացնելով, ինչու չէ, նաեւ զարմացնելով իրենց կատարումներով երգարվեստի երկրպագուներին եւ ունկնդիրներին: Անմոռանալի եւ զմայլելի հանդիպումներ Իտալիայի տարբեր քաղաքներում, նաեւ Սուրբ Ղազար կղզում հայ հոգեւոր հայրերի ջերմ հյուրընկալությունն ու բացառիկ համերգ: Մինչեւ այսօր էլ նամակներ են ստացվում հայ երաժշտության պարտիտուրների խնդրանքով: «Հայ բացառիկ երաժշտության» պարտիտուրների խնդրանքով: Թող միշտ հնչի քո ձայնը, «Հովեր»:

ՆԱՐԵԿ Վ. ԹՈՎՄԱՍՅԱՆ

Բացվել է նոր գեղարվեստական ցուցասրահ

Հայտնի է, որ Երեւանի Գրիգոր Լուսավորիչ թիվ 15 շենքում գտնվում է մշակույթի հայկական ֆոնդը: Իր ակներեւ եւ նպաստավոր կազմակերպչական եւ ստեղծագործական գործունեությամբ դա հատկապես վերջին 2-3 տարիներին դարձել է Հայաստանի մշակույթի կարեւոր օջախներից մեկը, իր շուրջը համախմբելով թե՛ ազգային մշակույթի այլազան անդաստանների՝ գեղանկարչության, գրականության, կերպարվեստի, երաժշտության, թե՛ գիտության ասպարեզի բազում ներկայացուցիչների: Դժվար է հիշատակել ֆոնդի բազմաքանակ եւ տարատեսակ բոլոր նախաձեռնությունները, նշենք առավել հիշարժանների անունները, որոնք քաջ ծանոթ են մեր մշակութասեր ընթերցողներին. «Ծիր կաթին» գիտամշակութային միավորումը, «Մշակութային գարուն», «Մշակութային աշուն» փառատոները, գրքերի քննարկում, գեղանկարչական ցուցահանդեսներ, որոնք մշտապես գտնվում են հանրության ուշադրության ծիրում:

Ֆոնդի վերջին նախաձեռնությունն է իր շենքի հարակից մասում գեղարվեստական երկհարկանի գողտրիկ ցուցասրահի բացումը: Կարճ ժամանակահատվածում այնտեղ անց են կացվել արդեն երեք ուշագրավ միջոցառումներ. երիտասարդ նկարիչ Մհեր Ստեփանյանի գեղանկարների, Վայոց Ձորի Հերհեր գյուղում ֆոնդի կազմակերպած նկարիչների ստեղծագործական հանգստի ժամանակ նկարած բնապատկեր-կտավների ցուցահանդես եւ նկարիչներ Վոլոդյա Մաթեւոսյանի, Նորայր Անտոնյանի, Սամվել Պետրոսյանի, Հարություն Հարությունյանի, Հրանտ Միրզոյանի, Էդիկ Կակոսյանի կտավների ցուցահանդես-վաճառքը:

«Մեր ցուցասրահը գործելու է անընդմեջ. այն ծառայեցված է հիմնական երկու կարեւոր նպատակների. ցուցադրել ֆոնդին սփյուռքի ընծայված գեղարվեստական աշխատանքները եւ կազմակերպել հայ ժամանակակից նկարիչների, քանդակագործների աշխատանքների ցուցահանդես-վաճառքը թե՛ նրանց նյութապես օժանդակելու, թե՛ որոշ չափով հոգալու ֆոնդի նույնատիպ խնդիրները, ասում է մշակույթի հայկական ֆոնդի փոխնախագահ Ժակ Հակոբյանը: Մենք պատրաստ ենք նաեւ մշտապես համագործակցելու ստեղծագործական այլ միությունների եւ անհատ ստեղծագործողների հետ, մեր ցուցասրահը վերջիններիս տրամադրելու առումով: Իսկ գեղարվեստի սիրահարներին ցանկանում եմ հայտնել, որ մեր նոր բացված մեկամսյա ցուցահանդես-վաճառքում նրանք կարող են ոչ միայն դիտել, այլեւ մատչելի գներով ձեռք բերել մեր ճանաչված նկարիչների գործերը, նաեւ որպես, ինչու չէ, ամանորյա գեղեցիկ ընծա»:

Ռ. Հ.

ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ

Արեւելագետ Էդմոն Շյուտցը արժանացավ 1997 թ.-ի Կարպիս Փափազյան մրցանակի

1997-ից սկսած Հայկական ընդհանուր բարեգործական միությունը խրախուսական մրցանակներ է շնորհում ոչ հայ այն գիտնականներին, որոնք հայագիտական ուսումնասիրություններ են կատարել կամ էլ նպաստել են հայկական հարցի ճանաչմանը:

Այս տարի այդ պատվին արժանացավ հունգարացի արեւելագետ Էդմոն Շյուտցը: Պրն Շյուտցը հայոց պատմությանը նվիրված 3 գրքի, ինչպես նաեւ հայ գրականությունը ներկայացնող շուրջ 100 հոդվածի հեղինակ է: Նրա ուսումնասիրության առարկան է դարձել հայերի արտագաղթը սելջուկների եւ մոնղոլների արշավանքներից հետո: Ուսումնասիրելով հունգարական աղբյուրները, նա հայտնաբերել է վկայություններ միջնադարյան Հունգարիայի, մասնավորապես Էստերգոն մայրաքաղաքում հայկական համայնքի գոյության մասին, ինչպես նաեւ 1686 թ. Բուդա մայրաքաղաքի ազատագրմանը հայերի մասնակցության վերաբերյալ:

30 տարուց ի վեր Էդմոն Շյուտցը դասավանդում է Բուդապեշտի համալսարանում եւ միաժամանակ դասախոսություններ կարդում ԱՄՆ-ի Բլումինգտոնի համալսարանում: 1980-ին նրան շնորհվեց Հայաստանի ազգային ակադեմիայի արտասահմանյան անդամ: Մրցանակաբաշխության արարողությունը տեղի ունեցավ նոյեմբերի 15-ին, Բուդապեշտի նորաբաց հայկական մշակութային կենտրոնի շենքում:

Ի. Ս.

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

«Բարեւ» երիտասարդական ամսագրի անդրանիկ համարը

Վերջերս սփյուռքահայ պարբերականների ընտանիքը համալրվեց եւս մեկով՝ Գերմանիայում հրատարակվեց «Բարեւ» (Parev) հայկական երիտասարդական ամսագիրը: Գերմաներեն եւ հայերեն 20 էջանոց, գունավոր, նկարազարդ ամսագիրն առաջինն է սփյուռքի՝ համեմատաբար երիտասարդ այս գաղթօջախում եւ նպատակ ունի նախ՝ համախմբել երկրի տարբեր ծայրերում ապաստան գտած հայ երիտասարդությանը, ապա աշխատանք տանել հայանպաստ միասնական ծրագրերի շուրջ: Ամսագիրը գլխավորաբար ստեղծվել է Քյոլնի նոր նշանակված հոգեւոր հովիվ Մյուռոն քահանա Սարգսյանի եւ մի խումբ երիտասարդների ջանքերով: Թեեւ ամսագրի առաջին համարը դեռեւս հեռու է արհեստավարժ որակվելուց, սակայն հույս կա, որ այն առավել կլրջանա, կփորձի հասկացնել ասելիքը, կունենա սեփական դեմք եւ մշտական ընթերցող:

Երկար նավարկություն «Բարեւին»՝ եվրոպայի ալեկոծ ծովում:

ԱՆԱՀԻՏ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ,
Քյոլն

ԱՄՆ

Հոլիվուդյան մուլտֆիլմ արքայադուստր Անաստասիայի մասին

Հոլիվուդյան «20-րդ դար-Ֆոքս» ստուդիան լիամետրաժ մուլտֆիլմ է նկարահանել այդ բնագավառում խախտելով «Դիսնեյ» կինոստուդիայի մենաշնորհությունը: ԱՄՆ-ի էկրաններին ցուցադրվում է Նիկոլայ

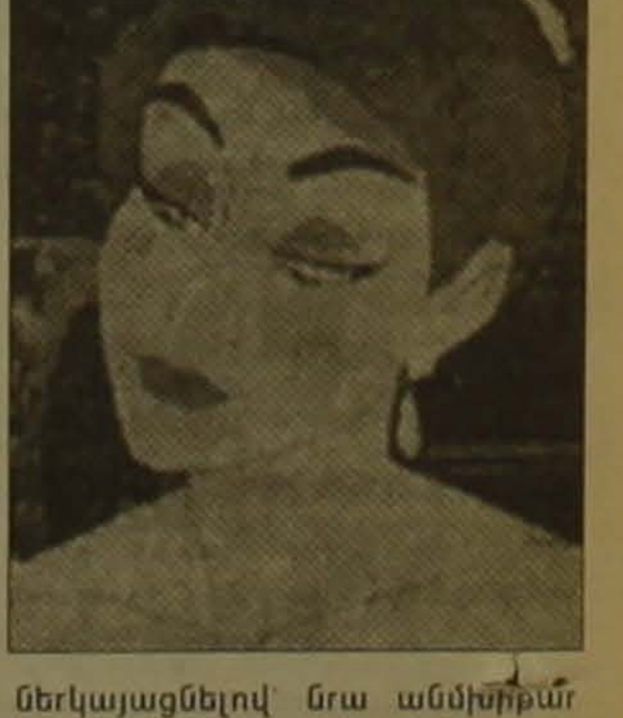

Բ-ի կրտսեր դստեր՝ ցարական ընտանիքի գնդակահարությունից հրաշքով փրկված Անաստասիայի մասին պատմող մուլտֆիլմը, որն արդեն դիտել է երկու միլիոն հանդիսատես: Ֆիլմի հեղինակները յուրովի են պատկերում Ռուսաստանի նորագույն պատմությունը: Հոկտեմբերյան հեղափոխությունը զանազան տականքների հետ իրականացնում է չար կախարդ Ռասպուտինը, քանի որ ցարը վռնդել էր իրեն: Իսկ փոքրիկ Անաստասիան հրաշքով փրկվում է մահից, քանի որ կայարանում հետ էր մնացել տատից:

Հետագա դրվագներում Անաստասիան 18 տարեկան է եւ կրում է Անյա անունը: Նա հեռանում է մռայլ մանկատնից, չի հիշում, թե ով է ինքը, ինչ ընտանիքի զավակ է: Բայց Անյային սպասում են մեծ գործեր. չէ՞ որ նա նման է թե Մոխրոտիկին եւ թե Ջրահարսին: Ցարի խոհանոցի նախկին սպասավոր փոքրիկ Դմիտրին դարձել է արկածախնդիր՝ պատանի, որը մտադրվել է Անյային հասցնել Փարիզ եւ որպես կորած արքայադուստր ներկայացնելով՝ նրա անմխիթար տատից ստանալ վերջինիս խոստացած 10 մլն ռուբլի պարգեւավճարը: Դմիտրին պատահաբար իմանում է, որ Անյան հենց Անաստասիան է: Երիտասարդները հասնում են Փարիզ, եւ տատը ճանաչում է թոռանը: Բայց Դմիտրին հրաժարվում է 10 միլիոնից, քանի որ նրա մեջ զարթնում է վեհանձնությունը եւ սեր է ծագում արքայադստեր հանդեպ: Իսկ Անաստասիան հրաժարվում է գահից, քանզի սիրում է Դմիտրիին եւ նախընտրում է ամուսնանալ նրա՝ հասարակ մահկանացուի հետ: «Կոմսոմոլսկայա պրավդայի» բնութագրմամբ, Անաստասիան ռուսի, թերեւս, ամենահամակրելի կերպարն է ամերիկյան կինոյի ամբողջ պատմության ընթացքում:

Ռ.

ՖՈՒՏԲՈԼ

Շարունակությունը՝ եկող տարի

Անցկացվեցին Չեմպիոնների լիգայի խմբային մրցումների վերջին տուրի հանդիպումները:

Որոշվեցին այն ութ թիմերը, որոնք եկող տարվա գարնանը կշարունակեն պայքարը եվրոպական ակումբային ամենապատվավոր մրցանակի համար: Քառորդ եզրափակիչ դուրս եկան «Բորուսիան», «Բավարիան», «Բայերը» (երեքն էլ՝ Գերմանիա), «Մանչեսթր Յունայթեդը» (Անգլիա), «Դինամոն» (Ուկրաինա), «Ռեալը» (Իսպանիա), «Յուվենթուսը» (Իտալիա), «Մոնակոն» (Ֆրանսիա):

Առաջին խմբում հաջորդ փուլի ուղեգիրը նախապես նվաճած Դորտմունդի «Բորուսիան», որը վերջերս շահեց նաեւ Միջմայրցամաքային գավաթը, Չեմպիոնների լիգայի խմբի վերջին խաղում եւս հավասարիմ մնաց իրեն: Գերմանացի ֆուտբոլիստները Պրահայում հյուրընկալվելիս երեք անպատասխան գնդակ ուղարկեցին տեղի «Սպարտայի» դարպասը:

Միեւնույն՝ 1-0 հաշվով ավարտվեցին երկրորդ խմբի երկու հանդիպումները: Բայց եթե «Կոշիցե»-«Ֆեյենոորդ» խաղում արդյունքը մարզական նշանակություն չուներ, ապա «Յուվենթուս»-«Մանչեսթր» հանդիպման ժամանակ Ֆիլիպո Ինձագիի խաղավերջից մի քանի րոպե առաջ խփած գոլը քառորդ եզրափակիչի ուղեգիր պարգեւեց Թուրինի «Յուվենթուսին»:

Առաջ անցնելով ասենք, որ իտալացիները նույնիսկ իրենց հաղթանակի [illegible] միայն կարող էին դուրս գալ նպաստավոր հանգամանքների շնորհիվ: Նրանց բախտը կախված էր նաեւ մյուս խմբերի խաղերի արդյունքներից: Այն բանից հետո, երբ 6-րդ խմբում իրենց համար ծեծոտ արդյունքով՝ ոչ-ոքի ավարտեցին խաղը «Բայերը» եւ «Մոնակոն», իսկ 4-րդում Մադրիդի «Ռեալը» ջախջախեց «Պորտոյին», թուրինցիների միակ «հույսը» այդ նույն խմբում հանդես եկող Տրոնհեյմի «Ռուսենբորգն» էր: Նորվեգացիները խաղի ավարտից 3-4 րոպե առաջ հունական «Օլիմպիակոսին» հաղթում էին 2-1 հաշվով, սակայն վճռական գոլը բաց թողեցին, հաշիվը հավասարվեց, եւ «Ռուսենբորգի» փոխարեն ութնյակում տեղ գրավեց «Յուվենթուսը»:

Սկզբում ասացինք, որ քառորդ եզրափակիչի ուղեգիրն իր համար «Բորուսիան» ապահովել էր նախապես: [illegible] իրավունք վերջին տուրից առաջ նվաճել էին նաեւ Մյունխենի «Բավարիան» եւ Կիեւի «Դինամոն»:

Հեսաքրքիր զուգադիպությամբ այս երեք թիմերն էլ վերջին տուրում պարտություններ կրեցին: Ավելի անսպասելի էր իրենց դաշտում գերմանացիների կրած պարտությունը «Գյոթեբորգից»: Կիեւի «Դինամոն», որը մրցաշրջանի խոշոր անակնկալի հեղինակն է, այս անգամ Նյուքասլում զիջեց տեղի թիմին: Գոլերը խփեցին Բարնսը (10-րդ րոպեին) եւ Պիրսը (21): Ուկրաինացի ֆուտբոլիստները, որոնք մինչ այդ մի քանի փայլուն խաղեր էին անցկացրել, այս անգամ այն չէին: Ինչեւէ, հնարավոր չէ ամբողջ մրցաշրջանն անցկացնել շատ բարձր մակարդակով:

Եվրոպական թիմերն ավարտեցին այս տարվա միջազգային պաշտոնական խաղերը: Բոլոր երեք մրցաշարերում՝ Չեմպիոնների լիգա, ՈՒԵՖԱ-ի գավաթ, Գավաթակիրների գավաթ, 1/4 եզրափակիչ փուլի խաղերը կանցկացվեն եկող տարվա սկզբներին:

ՌՈՒԶԱՆ ՍԱՀԱԿՅԱՆ

«Բավարիա»-«Գյոթեբորգ» հանդիպումը, որն ավարտվեց 0-1 հաշվով: Նկարում. ձախից՝ գնդակի համար պայքարում են Ռուջերիո Ռիցիտելլին(«Բավարիա») եւ Պետեր Էրիկսոնը(«Գյոթեբորգ»)

Առաջին խումբ

Սպարտա (Չեխիա)- Բորուսիա (Գերմանիա)՝ 0-3
Գալաթասարայ (Թուրքիա)- Պարմա (Իտալիա)՝ 1-1

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
Բորուսիա	6	5	0	1	14-3	15
Պարմա	6	2	3	1	6-5	9
Սպարտա	6	1	2	3	6-11	5
Գալաթասարայ	6	1	1	4	4-11	4

Երկրորդ խումբ

Կոշիցե (Սլովակիա)- Ֆեյենոորդ (Հոլանդիա)՝ 0-1
Յուվենթուս (Իտալիա)- Մանչեսթր Յունայթեդ (Անգլիա)՝ 1-0

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
Մանչեսթր	6	5	0	1	14-5	15
Յուվենթուս	6	4	0	2	12-8	12
Ֆեյենոորդ	6	3	0	3	8-10	9
Կոշիցե	6	0	0	6	2-13	0

Երրորդ խումբ

Նյուքասլ (Անգլիա)- Դինամո (Ուկրաինա)՝ 2-0
Էյնդհովեն (Հոլանդիա)- Բարսելոն (Իսպանիա)՝ 2-2

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
Դինամո	6	3	2	1	13-6	11
Էյնդհովեն	6	2	3	1	9-8	9
Նյուքասլ	6	2	1	3	7-8	7
Բարսելոն	6	1	2	3	7-14	5

Չորրորդ խումբ

Ռեալ (Իսպանիա)- Պորտո (Պորտուգալիա)՝ 4-0
Օլիմպիակոս (Հունաստան)- Ռուսենբորգ (Նորվեգիա)՝ 2-2

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
Ռեալ	6	4	1	1	15-4	13
Ռուսենբորգ	6	3	2	1	13-8	11
Օլիմպիակոս	6	1	2	3	6-14	5
Պորտո	6	1	1	4	3-11	4

Հինգերորդ խումբ

Բավարիա (Գերմանիա)- Գյոթեբորգ (Շվեդիա)՝ 0-1
Պարի Սեն Ժերմեն (Ֆրանսիա)- Բեշիքթաշ (Թուրքիա)՝ 2-1

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
Բավարիա	6	4	0	2	13-6	12
ՊՍԺ	6	4	0	2	11-10	12
Բեշիքթաշ	6	2	0	4	6-9	6
Գյոթեբորգ	6	2	0	4	4-9	6

Վեցերորդ խումբ

Սպորտինգ (Պորտուգալիա)- Լյերս (Բելգիա)՝ 2-1
Բայեր (Գերմանիա)- Մոնակո (Ֆրանսիա)՝ 2-2

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
Մոնակո	6	4	1	1	15-8	13
Բայեր	6	4	1	1	11-7	13
Սպորտինգ	6	2	1	3	9-11	7
Լյերս	6	0	1	5	3-12	1

Նվիրված էր Մոնթեի հիշատակին

Սպորտհամալիրի «Դինամո» մարզադահլիճում ավարտվեց սամբո-ուշուի Հայաստանի ակումբային 5-րդ առաջնությունը՝ նվիրված արցախյան շարժման հերոսամարտիկ Մոնթեի հիշատակին: Բացման հանդիսավոր արարողության ժամանակ պատկառանք էր ներշնչում մասնակիցների քանակը՝ հանրապետության տարբեր մարզերը ներկայացնող շուրջ 200 ուշուիստներ՝ 20 մարզակումբերից: Սիա մարզադահլիճ են մտել տարիքային հինգ խմբերում հայտավորված մարզիկների ստվար խմբեր, որոնց դիմավորում են ավանդական ուշուի հանրապետական ֆեդերացիայի նախագահ, միջազգային կարգի մրցավար Տիգրան Չոբանյանը, արեւելյան մարտարվեստների ակադեմիայի ռեկտոր Արթուր Ապրեսյանը, մրցումների գլխավոր մրցավար Վարդան Օհանյանը եւ հանրապետությունում ուշուի զարգացմամբ շահագրգռված պատասխանատու անձինք:

Մարզաձեւում առաջին քութակի դերը կատարող Տիգրան Չոբանյանը հանգամանալի ներկայացնում է մարզակումբներում իր բոլոր հավասարիմ գործընկերներին՝ դրանով իսկ փաստելով նրանց ծանրակշիռ ներդրումը հայկական ուշուի միջազգային ճանաչման ասպարեզում: Ավելորդ չենք համարում ընդգծել, որ բնավ չափազանցություն չկա նման բարձր գնահատականի մեջ: Բավական է մեջբերել միայն Իտալիայի աշխարհի նոյեմբերյան առաջնության արդյունքները, ուր հայաստանցի ուշուիստները իրենց համար պատվաբեր 19-րդ տեղը գրավեցին 132 թիմերի հետ մրցապայքարում: Իսկ դա նշանակում էր, եվրոպայում նրանք առաջին եռյակում են, որոնց ինչ մի քանի առաջատար թիմերի: Պատահական չէ, որ 1992-ից գործող հանրապետական ֆեդերացիան վաղուց է անդամակցել համաշխարհային ֆեդերացիային եւ հեղինակավոր ֆեդերացիային ԱՊՀ-ում: Ըստ վորներից մեկն է նաեւ ԱՊՀ-ում: Ըստ որոնցից առաջ էին թողել գեթ մի քանի որ իրենցից առաջ էին թողել գեթ

«ՍՊՈՐՏ» ՍՍ

Վ. Հակոբյանը եւ Ռ. Վահանյանը մնում են պայքարի մեջ

ՇԱԽՄԱՏ

Երեւանցի Աշոտ Անաստասյանը, լրացուցիչ հանդիպումներում զիջելով ԱՄՆ-ի ներկայացուցիչ Յասեր Սեյրավանին, Գրոնինգենում օլիմպիական մրցակարգով անցկացվող աշխարհի շախմատի առաջնությունում զրկվեց պայքարը շարունակելու հնարավորությունից:

Հիմնական մրցախաղի երկրորդ պարտիան որոշ իմաստով նման էր նախորդին: Այս անգամ եւս Անաստասյանը նպաստավոր դիրք ուներ, բայց Սեյրավանին հաջողվեց խաղն ավարտել ոչ-ոքի: Կանոնադրության համաձայն, նշանակվեցին երկու լրացուցիչ հանդիպումներ արագ շախմատի կանոններով՝ կողմերին տալով 25-ական րոպե ժամանակ: Այս պարտիաներից առաջինը շահեց սպիտակներով խաղացող Սեյրավանը: Երկրորդում, ինչպես Գրոնինգենից հեռախոսով հայտնեց գրոսմայստեր Արշակ Պետրոսյանը, Աշոտը բացարձակ շահած դիրք ուներ, սակայն վրիպում թույլ տվեց եւ պարտվեց:

Ընդհանրապես, մրցախաղերից շատերում հաղթողին որոշելու համար հարկ եղավ դիմել արագ եւ, նույնիսկ, կայծակնային խաղերին: Այս առումով ռեկորդային էր շվեդ Ուլֆ Անդերսոնի եւ ամերիկացի Լարի Քրիստիանսենի մենամարտը, որտեղ գրանցվեցին ինը անընդմեջ ոչ-ոքիներ, եւ միայն դրանից հետո բախտը ժպտաց Անդերսոնին: Ի դեպ, այս մրցախաղը ավարտվեց կեսգիշերն անց եւ քանի որ, ըստ պայմանավորվածության, երկրորդ փուլի զույգերի խաղաքարտերի վիճակահանությունը պետք է անցկացվեր միայն բոլոր մասնակիցներին ծեծելուց հետո, գրոսմայստերների մեծ մասը նախընտրեց սովորականից ուշ պառկել քնելու:

Վլադիմիր Հակոբյանի մրցակիցը եւս որոշվեց երկարատեւ պայքարից հետո: Լայոշ Պորտիշը եւ Թոմաս Լյութերը վեց պարտիա անընդմեջ ավարտեցին ոչ-ոքիով, եւ միայն կայծակնային խաղում ավելի երիտասարդ Լյութերը հաջողության հասավ: Այսպիսով, Հակոբյանը պետք է մրցի շախմատասերներին ոչ այնքան հայտնի, բայց բավականին ուժեղ մրցակցի հետ: Գրոսմայստեր Լյութերը 28 տարեկան է, նրա անհատական գործակիցը հավասար է 2525-ի: Վիճակահանության համաձայն, առաջին պարտիայում Հակոբյանը խաղալու է սեւերով:

Նույնպես սեւերով կանցկացնի իր անդրանիկ հանդիպումը Ռաֆայել Վահանյանը, որի հակառակորդը ավելի պետք է գրոսմայստեր Վիկտոր (երբեմն մամուլում նրան անվանում են Վիորել) Բոլոգանը: Նա Մոլդովայի ուժեղագույն շախմատիստն է, 26 տարեկան, «էլոն»՝ 2585: Գրոնինգենում Բոլոգանը այն եզակի մասնակիցներից է, որին հաջողվեց իր մրցակից Ումգաեւին հաղթել 2:0 հաշվով:

Նշենք առաջին շրջանի եւս մի քանի հետաքրքիր մրցախաղերի արդյունքները: Ալեքսանդրովը հաղթեց Գուլկոյին, Զվյագինցեւը՝ Բենջամինին, Ռուբլեւսկին՝ Սպրագետին, Կինդերմանը՝ Երմոլինսկուն, Մորոզեւիչը՝ Սմիսլովին: Ճանաչված շախմատիստներից հաջորդ փուլ դուրս եկան նաեւ Կորչնոյը, Ռոզենտալիսը, Օլը, Կրասենկովը, Գեորգաձեն, Մալանյուկը, Ադիանտոն, Միլովը: Այժմ նրանց կմիանան մի խումբ աշխարհահռչակ գրոսմայստերներ: Բայց մեր ուշադրության կենտրոնում, իհարկե, Վահանյանն ու Հակոբյանն են...

Գ. Հ.

Առանց ոչ-ոքիների

Կաննում անցկացվող աշխարհի շախմատի պատանեկան առաջնությունն ընթանում է «արյունահեղ» պայքարում, եւ ոչ-ոքիները շատ փոքր տոկոս են կազմում: Հայաստանի հինգ ներկայացուցիչները, օրինակ, առաջին երեք տուրում ոչ մի խաղ չեն ավարտել հաշտությամբ: Հերթական հանդիպումներում հաղթեցին Տաթեւիկ Աբրահամյանը (10), Արմեն Անտինյանը (10), Բենիկ Գալստյանը (12), իսկ մյուս երկուսը պարտվեցին: Հպմեմատաբար բարձր արդյունք (2-ական միավոր) ունեն Գաբրիել Սարգսյանը (14), [illegible] եւ Աբրահամյանը:

Գ. Հ.

Մրցույթի հաղթողները կմեկնեն Ֆրանսիա

Ֆուտբոլի աշխարհի 16-րդ առաջնությունը կլինի 1998 թվականի ամենանշանավոր իրադարձություններից մեկը: Առաջնության հետ կապված աշխատանքների թվում ֆրանսիական կառավարությունը, ողջ աշխարհում իր ներկայացուցչությունների օգնությամբ, կազմակերպում է մրցույթ՝ հունիսի 30-ից հուլիսի 15-ը այդ երկրում գտնվելու եւ ֆուտբոլային եզրափակիչ խաղերին ականատես լինելու համար:

Մեր հանրապետությունից նույնպես երկու ներկայացուցիչ կմեկնի Ֆրանսիա՝ այստեղ ֆրանսիական դեսպանատան կազմակերպած մրցույթում հաղթելու դեպքում: Մրցույթը նախատեսված է 17-20 տարեկան ֆրանկոֆոն, ֆուտբոլասեր երիտասարդների համար, որոնք սովորում են Երեւանի եւ Գյումրիի ֆրանսիական դպրոցներում կամ նրանց նախկին աշակերտներն են, Բրյուսովի անվան օտար լեզուների ինստիտուտի ֆրանսիական բաժնի առաջին կուրսի ուսանողները եւ նրանց ուսուցիչները, դասախոսները: Հաղթող կճանաչվի մեկ երիտասարդ եւ մեկ ուսուցիչ կամ դասախոս:

Հունվարի 27-ին կկայանա մրցույթի առաջին փուլը՝ գրավոր քննություն, որը կառանձնացնի լավագույններին: Այնուհետեւ բանավոր քննությունը կորոշի երկու հաղթողներին:

Այսպիսով, 98-ի ամռանը մեր երկու հայրենակիցները, աշխարհի մյուս երկրների հաղթողների հետ, ականատես կլինեն ոչ միայն ֆուտբոլային կարեւորագույն իրադարձությանը, այլեւ կմասնակցեն բազում մշակութային միջոցառումների, հանդիպումներ կունենան ֆրանսիական բարձրաշխարհիկ հասարակության հետ, կմասնակցեն Էյֆելյան աշտարակում կազմակերպվելիք ընդունելությանը: Այս հնարավորությունը բացառիկ է նաեւ նրանով, որ նրանք Փարիզում կլինեն Ֆրանսիայի ազգային տոնին՝ հուլիսի 14-ին եւ կմասնակցեն Ելիսեյան դաշտերում կայանալիք հսկայածավալ միջոցառումներին:

ԼԻԼԻԹ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

Գնդակը՝ նույնպես եռագույն

Ֆրանսիայում կայանալիք ֆուտբոլի աշխարհի առաջնության եզրափակիչ փուլի խաղերը կանցկացվեն եռագույն գնդակներով: Ի դեպ գնդակի գույներն են սպիտակը, կապույտը, կարմիրը. այնպիսիք, ինչպիսիք են ֆրանսիական դրոշի գույները:

Ստուգում են ուժերը

Յոհաննեսբուրգում ընկերական մրցախաղ անցկացրեցին աշխարհի առաջնության մասնակիցներ Հարավաֆրիկյան Հանրապետության եւ Բրազիլիայի հավաքականները: 68 հազար հանդիսականների ներկայությամբ աշխարհի քառակի չեմպիոնները 2-1 հաշվով հաղթեցին դաշտի տերերին:

Բրազիլացիները, թեեւ հանդես եկան առանց իսպանական եւ իտալական առաջնություններում խաղացող յոթ ֆուտբոլիստների, առաջին կեսում հիանալի ֆուտբոլ ցուցադրեցին: Առաջին գոլը 10-րդ րոպեին ՀԱՀ-ի հավաքականի դարպասը խփեց Ռոմարիոն: Երկրորդ անգամ մրցակիցների դարպասը գրավեց Բեբետոն (39-րդ րոպեին)՝ ստանալով Ռոմարիոյի գեղեցիկ փոխանցումը: Երկրորդ խաղակեսում հարավաֆրիկյան ֆուտբոլիստները օգտագործեցին, թերեւս, ընձեռված միակ հնարավորությունը: Գոլը 77-րդ րոպեին խփեց Մկալելեն:

ԱԶԳ

Օրվա հետքով

ՀԱՄԱՌՈՏ

Վեստենդորֆը Բոսնիայի առաջնորդներին պաշտոնազրկելու իրավունք ստացավ

11 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՌԼ: Բոննում անցկացվող Բոսնիայի հարցով միջազգային խորհրդաժողովն ավարտվեց ավելի կոշտ միջոցներ ձեռնարկելու որոշմամբ, որը Բոսնիայի ղեկավարներին կստիպի կատարել 2 տարի առաջ ստորագրված Դեյթոնյան համաձայնագիրը: Մասնավորապես որոշվել է ընդլայնված իրավասություններով օժտել Բոսնիայի հարցով միջազգային գլխավոր միջնորդ Կառլոս Վեստենդորֆին: Այսուհետեւ նա իրավունք է ստացել պաշտոնազրկելու բոսնիական այն քաղաքական եւ պետական գործիչներին, որոնք սաբոտաժի են ենթարկում համաձայնագրերի իրականացումը: 70 երկրների եւ միջազգային կազմակերպությունների ընդունած բանաձեւում ընդունվում է նաեւ, որ Դեյթոնի համաձայնագրերի չկատարող կողմերը կզրկվեն օգնությունից:

Թուրքիայում կես միլիոն գործադուլավորներ

11 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ»: Կես միլիոն ծառայողներ այսօր գործադուլ են անում Թուրքիայում: Մայրաքաղաք Անկարայում չի գործում հասարակական տրանսպորտը, փակվել են դպրոցները եւ փոստային գրասենյակները: Խոշոր քաղաքներում ցույցեր են տեղի ունենում, որոնց մասնակիցները պահանջում են բարձրացնել աշխատավարձը եւ պաշտպանել ծառայողների իրավունքները: Հաջորդ տարվա առաջին կիսամյակում պետական ծառայողների աշխատավարձը նախատեսված է բարձրացնել 30 տոկոսով, այնինչ սղաճը կկազմի 100 տոկոս: Ի տարբերություն մյուս աշխատողների, որոնք միավորված են արհեստակցական միություններում, քաղաքացիական ծառայողները Թուրքիայում գործադուլի իրավունք չունեն:

Նոր լուրջ ցնցում Լոնդոնի ֆոնդային սակարանում

ԼՈՆԴՈՆ, 11 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Այսօր նոր լուրջ ցնցում է ապրում Լոնդոնի ֆոնդային սակարանը: ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման համաձայն, սակարկությունների առաջին ժամին Մեծ Բրիտանիայի «Էֆ Թի Էս Ի» հարյուր առաջատար կորպորացիաների միագումար ինդեքսն ընկել է 81,1 կետով: Մինչեւ 14 միլիարդ ֆունտ ստեռլինգ ընդհանուր կորուստներ են կրել 87 կորպորացիաներ, որոնց բաժնետոմսերն արժենշվում են Լոնդոնի ֆոնդային սակարանում: Սակարանային վերլուծողների կարծիքով, դա կապված է Հարավային Կորեայի կարճաժամկետ պարտային պարտավորությունների անլուծարունությունը այդ երկրի համար 57 միլիարդ դոլար օպերատիվ փոխառությամբ փոխհատուցելու Արժույթի միջազգային հիմնադրամի չհաջողված փորձի հետ: Այն երկյուղների հետեւանքով, թե Հարավային Կորեայում կայուն միտում կստեղծվի միջազգային վարկատուների սպասարկման պարտավորությունները ծախողելու նկատմամբ, սակարանային խուճապը, Լոնդոնի ֆոնդային սակարանի տվյալներով, ճարակել է Թայվանն ու Սյանգանը (Հոնկոնգ) եւ անմիջապես անցել Լոնդոն:

Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի
հատուկ դասընթացների բաժինը
ներկայացնում է

1998 թ. անգլերենի ծրագրերը

Անգլերենի առաջին փուլ
Հունվարի 12-ից մարտի 6-ը
Երկուշաբթի, չորեքշաբթի եւ ուրբաթ օրերին, ժամը՝ 17:00-20:15
Վարձը՝ 95 ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամ

Անգլերենի երկրորդ փուլ
Հունվարի 12-ից մարտի 6-ը
Երկուշաբթի, չորեքշաբթի եւ ուրբաթ օրերին, ժամը՝ 17:00-20:15
Վարձը՝ 95 ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամ

Անգլերենի երրորդ փուլ
Հունվարի 12-ից մարտի 6-ը
Երկուշաբթի, չորեքշաբթի եւ ուրբաթ օրերին, ժամը՝ 17:00-20:15
Վարձը՝ 95 ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամ

Անգլերենի չորրորդ փուլ
Հունվարի 12-ից մարտի 6-ը
Երկուշաբթի, չորեքշաբթի եւ ուրբաթ օրերին, ժամը՝ 17:00-20:15
Վարձը՝ 95 ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամ

TOEFL հանձնելու նախապատրաստական դասընթաց
Փետրվարի 9-ից մարտի 12-ը
Երկուշաբթի, երեքշաբթի, չորեքշաբթի, հինգշաբթի եւ ուրբաթ օրերին, ժամը 17:00-19:00
Վարձը՝ 95 ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամ
Նախապայման՝ դիմորդները պետք է անգլերեն լեզվի քննությունը (տես ներքեւում) հանձնեն ամենաքիչը «5» գնահատականով:

- *Դասընթացների գրանցումը եւ վճարումը տեղի կունենան Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի (ՀԱՀ) 19ա սենյակում, ժամը 9:00-17:30:*
- *Յուրաքանչյուր դասընթացին կընդգրկվեն առաջին 15 դիմորդները:*
- *Դասընթացները կանցկացվեն Հայաստանի ամերիկյան համալսարանում (ՀԱՀ):*
- *Դեկտեմբերի 19-ին, ժամը 13:00, ՀԱՀ-ի փոքր դահլիճում տեղի կունենա անգլերեն լեզվի քննություն, որը դիմորդներին կօգնի դասընթացի ճիշտ ընտրություն կատարել:*

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար զանգահարել՝ 27-16-58

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ, ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԵՎ ԳՈՐԾՈՒՆՅԱ ԿԱՆԱՅՔ

Աշխարհահռչակ «Ֆիլիպ Մորիս» ֆիրմայի Հայաստանի ներկայացուցչությունը հրավիրում է աշխատանքի 22-30 տարեկան, բարձրագույն կրթությամբ իգական սեռի ներկայացուցիչների հաշվապահի պաշտոնի համար:

Պահանջվում է՝
1. Հայերեն, ռուսերեն եւ անգլերեն լեզուների գերազանց իմացություն
2. Համակարգչի «Windows», «Word» եւ «Excel» ծրագրերով աշխատելու իմացություն
3. 1-2 տարվա աշխատանքային փորձ (ցանկալի է այլ արտասահմանյան կազմակերպություններում)

Պայմաններին համապատասխանող թեկնածուներին խնդրվում է դիմել Ներքին Ջեյթուն, 2-րդ փողոց, տուն 38 հասցեով, հեռ. 24-85-11
Խնդրվում է նաեւ ներկայացնել մեկ լուսանկար:

Ձեզ համար նվեր պատրաստեք Նոր տարվա առթիվ՝ արագորեն նիհարեք:
Զանգահարել 58-40-94, ժամը 9-12-ը եւ 20-22-ը:

THE EURASIA FOUNDATION
YEREVAN OFFICE
JOB ANNOUNCEMENT

The Eurasia Foundation's Yerevan Office announces the following job opening:

Program Officer, Public Sector Issues

Position summary: The Program Officer reports to the Senior Program Officer and is responsible for:
- With assistance from Program Associates, reviewing proposals received for projects covering public sector issues (public administration, NGO sector, rule of law, independent mass media, and electronic communications);
- Exploring new areas of potential grant activity and explaining Foundation procedures to potential grantees and other interested parties;
- As requested, representing the Foundation's work on public sector issues.

Qualifications:
- Education: An advanced degree (MAsters equivalent)- preferably in journalism, law, government or public policy- is required.
- Experience: Recent experience in the public sector, NGO development, and/or mass media is highly desirable. Management experience is desirable. A record of accomplishment in analysis and problem solving is required.
- Skills: Fluent English, Russian, and Armenian are required. Computer skills are also required.

To respond:
Applicants should submit a letter of interest and resume to the address below before December 29, 1997.

Regional Director, Caucasus Eurasia Foundation
22 Isahakian Street, Apt. 11
Yerevan

հայաստան համահայկական հիմնադրամը
1995 ԹՎԱԿԱՆԻՆ ՍԿՍԵԼ ԵՒ ՇԱՐՈՒՆԱԿԱԲԱՐ ԻՐԱԿԱՆԱՑՆՈՒՄ Է
ՆՊԱՍՏՆԵՐ
ՀՀ ԵՒ ԼՂՀ ԶՈՀՎԱԾ ԵՒ I ԿԱՐԳԻ ՀԱՇՄԱՆԴԱՄ
ԱԶԱՏԱՄԱՐՏԻԿՆԵՐԻ ԵՐԵԽԱՆԵՐԻՆ
ԾՐԱԳԻՐԸ
ԵՐԵՔ ՏԱՐՈՒՄ ԾՐԱԳՐՈՎ ՎՃԱՐՎԱԾ Է $ 1 430 000
ՁԵՐ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ
ԱԶԳԱՅԻՆ ՏՈՒՐՔԻ ՀԵՌՈՒՍՏԱՄԱՐԱԹՈՆԻՆ
հնարավորություն կտա շարունակել նպաստների հատկացումը, ծրագրում ընդգրկել զոհվածների հաշմանդամների միայնակ ծնողներին, ստեղծել ծրագրի հետագա անխափան իրականացման անձեռնմխելի ֆոնդ
ՄԱՍՆԱԿՑԵԼՈՎ ՀԵՌՈՒՍՏԱՄԱՐԱԹՈՆԻՆ
կկատարենք մեր պարտքը
Հայրենիքի համար կյանքն ու առողջությունը զոհաբերած ազատամարտիկների հանդեպ
ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 27 Ժ. 12.00 - 24.00 ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՀԵՌՈՒՍՏԱՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՏՈՒՆ
ԲԱՐԻ ԳՈՐԾՈՎ ԴԻՄԱՎՈՐԵՆՔ ՆՈՐ ՏԱՐԻՆ

ԼՈՒԾԱՐՎՈՒՄ Է

1991 թ. նոյեմբերի 11-ին Մաշտոցի շրջանում գրանցված «Բեն» լիակատար ընկերակցությունը:
Կնիքը համարել անվավեր:

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

առանձնատուն, 80 քառ. մ նկուղավտոտնակով եւ երկու բնակելի հարկով (առանց ներքին հարդարանքի), «Զվարթնոց» կինոթատրոնի մոտակայքում (Մոնումենտ): Կա նաեւ մրգատու ծառերով փոքրիկ այգի:
Զանգահարել՝ 27 22 57 ժամը՝ 10–16, 58 33 26 ժամը՝ 18–23

Կազմակերպությունը մեծածախ վաճառում է շուկայականից մի քանի անգամ էժան արտասահմանյան ժակետներ եւ սվիտերներ (տղամարդու եւ կանացի):
Հեռ.՝ 73-80-98, 52-05-89

Robin Generators RGX3500

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ ԵՆ
բենզինով աշխատող միաֆազ էլեկտրագեներատորներ:
☎ 529353

հաճախակ.	մաքս. հզ.	նոմ. հզ.	աշխ. ժամ	տարող.
50 Հց	3.0 կՎտ	2.5 կՎտ	7.1 ժ	13 լ
60 Հց	3.5 կՎտ	3.0 կՎտ	6.1 ժ	

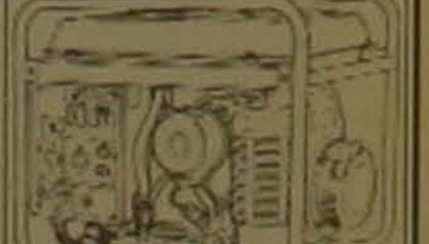

«ՍՓՅՈՒՌ» ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ - ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ
հեռախոսով (589167, 581351) - պարբերաբար հրատարակվող տեղեկագրքերով - մագնիսական սկավառակներով - INTERNET ցանցով (http://www.arminco.com/spyur):

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2. Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Պատվեր 724. Տպաքանակը՝ 3000. Ստորագրված է տպագրության՝ 11. 12. 1997. Գինը՝ 100 դրամ